

ŽIVA ZAJEDNICA

Djeca se Božja zovemo i jesmo

▲ U iščekivanju početka natjecanja

▲ Skupini iz HKM Darmstadt-Bensheim za dlaku je izmakla jedna od medalja; zauzeli su 4. mjesto

▲ Šarmantni voditeljski par: Betina Mamić i p. Frano Prcela OP

◀ U drugom krugu natjecanja napetost je došla do vrhunca. Tko će pobijediti – pitanje je sad?

Loše vijesti

Ima ljudi na Zapadu koji namjerno ne gledaju televiziju, ne slušaju radio, ne čitaju novine, i nisu naravno priključeni na internet. Oni se na taj način brane od poplave vijesti općenito, a ponajprije od poplave loših vijesti. Suvremeni medijski svijet vrvi nažalost uglavnom lošim vijestima, ponajviše ratnim događajima i sukobima, te raznovrsnim tragedijama. A tragedije se događaju svaki dan, bilo da ih prouzroče sami ljudi, bilo da se radi o prirodnim katastrofama. Teško je naime pred njima zatvoriti oči ili začepiti uši. Naš je svijet postao jednim svijetom, pa se gotovo svaka nesreća u bilo kojem kutku ovoga našega svijeta preko medija uvlači u našu svijest i djeluje na nju. S jedne strane je to dobro, jer ljudi postaju sve osjetljiviji za nesreću drugih pokazujući iznimnu solidarnost i shvaćajući da smo svi skupa odgovorni jedni za druge i za ovaj naš jedini svijet. S druge strane opet mnogi ne mogu primiti toliku količinu vijesti, osobito ne onih loših; mnogi ne mogu uhvatiti korak s razvojem komunikacija i napretkom općenito, pa se povlače, zatvaraju i obolijevaju.

Nitko međutim ne može iskočiti iz vlastite kože niti možemo pobjeći iz ovoga svijeta. Nemoguće je nažalost napraviti samo novine s dobrim vijestima i pisati samo o lijepim stvarima. Kršćani vjeruju da je Bog stvorio ovaj svijet iz svoje ljubavi, ali i da je ljudski grijeh unakazio njegovu ljepotu. Svojom zadaćom smatraju osmišljavanje i organiziranje života na osnovama Evanđelja i životnom primjeru Isusa Krista. Jedini put kroz život i u život jest njegov put. Zato u ovom broju iscrpno izvješćujemo o Biblijskoj olimpijadi kao jedinstvenom pastoralnom događaju, a u stalnoj rubrici o vjeri i životu naš novi suradnik dr. Ante Tamarut ističe da je čovjek, unaoč svemu, odabrano Božje društvo. U sljedećim brojevima dat ćemo više pozornosti političkim i socijalnim događajima u domovini: općim izborima u Hrvatskoj (datum se još ne zna), problemima oko liste za dijasporu (o čemu je izgleda bolje šutjeti), parlamentarnim izborima u BiH (oni koji glasuju poštom moraju se registrirati za glasanje do 10. srpnja). O nekim drugim temama zasad nećemo (socijalno i ekonomsko stanje u Hrvatskoj i BiH), jer bismo se time i sami uključili u prenositelje loših vijesti. Svibanj je ipak mjesec cvjetanja i ljepote, te time znak nade. U toj nadi vas, dragi čitatelji, srdačno pozdravljamo do našeg sljedećeg izdanja.

Uredništvo

ŽIVA ZAJEDNICA

LEBENDIGE GEMEINDE

60435 Frankfurt a. M. · An den Drei Steinen 42
Tel. (0 69) 95 40 48-0 · Fax (0 69) 95 40 48 24
E-Mail: kroatenseelsorge@t-online.de

Kroatenseelsorge in Deutschland

Herausgeber/
Izdavač:

Verantwortlich/
Odgovara:

Chefredakteur/
Glavni urednik:

Redaktion/
Uredništvo:

Mitarbeiter/
Suradnici:

Layout:

Lithos +
Seitenmontage:

Druck:

Jahres-
bezugspreis:

Bankverbindung:

Josip Klarić

Anto Batinić

Stanka Vidačković, Jura Planinc, Ivek Milčec,

Jozo Sladoja, Jozo Župić

Željka Čolić, Dijana Tolić, Alen Legović,

Marko Obert, Vlatko Marić

Ljubica Markovica

Fotosatz Service Bauriedl

64546 Mörfelden-Walldorf

Spenglers Druckwerkstatt GmbH

64572 Büttelborn

DM 30,- incl. Porto (s poštarinom);

za ostale europske zemlje: DM 40,-

za prekomorske zemlje: DM 60,-

Konto Nr. 129072 (BLZ 500 502 01)

bei der Frankfurter Sparkasse

Piše: Anto Batinić

Da, vjerujem!

I naše vrijeme ima svoje svjedoke/mučenike vjere, kao što je Cassie Bernall, 17-godišnja učenica ubijena u masakru u školi u Littletonu. Zato je odgoj u vjeri vrlo važan u životu kršćana ali i svih ljudi koji svoj život žele utemeljiti i osmisлити na istinskim vrednotama vjere, nade, ljubavi, dobrote, pravde, ljepote, solidarnosti...

– A ti, vjeruješ li u Boga?

To je pitanje, podižući puščanu cijev prema njoj, učenici Cassie Bernall postavio jedan od dvojice mladića koji su izvršili užasan masakr u školi u Littletonu, Colorado. Djevojka je nekoliko sekundi oklijevala, a pozom kratko odgovorila:

– Da, vjerujem!

– A zašto? – podrugljivo je upitao ubojica i opalio smrtonosni metak.

Ovu zgodu su pripovjedi preživjeli svjedoci masakra u kojem je ubijeno 15 a ranjeno više učenica, učenika i nastavnika. Američke i svjetske novine, kao i radijske i televizijske postaje, te propovjednici diljem svijeta, prepričavaju tu zgodu i ističu je kao živi primjer prave vjere, vjere jače od straha i smrti. Za tu svoju vjeru mlada Cassie žrtvovala je i svoj život. Upravo onako kako su to činili prvi kršćani, ali kako to i danas čine kršćani diljem svijeta. Često nam se naime čini da je ovaj naš svijet zapao u stanje nevjere i beznađa, u stanje dezorijentacije i puta u propast. Često nam se čini da količina zla i bijede prevršava svaku mjeru, pa time gubimo pouzdanje i upadamo u sumnju. A onda se poput feniksa pojave svijetli primjeri snažne vjere, nade i ljubavi, primjeri kao što je Cassie Bernall, kao istočnotimorski biskup pomiritelj Belo, kao prognana kosovska Albanka koja se ne odvajala od krunice ni na teškom i neizvjesnom izbjegličkom putu, kao što su tisuće istinskih svjedoka ljudske dobrote i vjere.

Kao da je Cassie Bernall predosjetila svoju skorbu mučeničku smrt. Njezin brat je u utorak navečer, kada je već bilo jasno da se Cassie više nikada neće vratiti kući, pronašao jedan njezin dnevnički zapis, koji je napisala u nedjelju nakon bogoslužja: „Napokon sam se odrekla svega. Otkrila sam da je moj jedini put istinski poznavati Krista i iskusiti njegovu snagu koja ga je povratila u život, i pronaći što to stvarno znači trpjeti i umrijeti s njim. Dakle, bez obzira na sve što će se tražiti, ja ću biti ona koja će živjeti u novoj svježini života onih koji su oživjeli nakon smrti“. Cassien otac je potreseno ali uvjeren na CNN-u izjavio da je njegova draga kći sada u nebu, u raju, pod okriljem Krista kojega je toliko voljela i za kojim je tako čeznula.

Cassie je zaslijepljenost i mržnju mladih ubojica pobijedila svojom vjerom. Ubojice su još jednu djevojku pitali za njezinu vjeru, na što je i ona odgovorila potvrdno, te je bila pogođena i teško ranjena, ali je preživjela. Jedan je mladić opet bio toliko hrabar i plemenit da je svojim tijelom zaštitio vlastitu sestru i njezinu prijateljicu. Preživio je, a o svemu je rekao da je postupio onako kako je vjerovao da treba postupiti u tom trenutku. Među ubijenima je i jedan nastavnik koji je također pokušao spasiti što više svojih učenika. I ovaj slučaj je i u Americi i u svijetu izazvao pravu lavinu komentara o razlozima i uzrocima ove nesreće, o usamljenim mladićima i djevojkama prepuštenima samima sebi, o nedostacima odgoja, o postroženju zakona o nabavljanju oružja, o nasilničkim filmovima i kompjutorskim igrama... Svaka promjena nabolje smanjit će svakako strašnu opasnost od ponavljanja Littletona bilo gdje u svijetu.

Ali, bez obiteljskoga odgoja, bez odgoja srca, bez odgoja za vrednote, bez ljubavi prema vlastitoj djeci osobito u njihovim najkritičnijim godinama, nema i neće biti skorog poboljšanja stanja. U to svakako možemo ubrojati i vjerski odgoj. Primjer hrabrih svjedoka i mučenika iz Littletona naveden je kao primjer vjere i sudionika Biblijske olimpijade u Offenbachu. S učenjem predviđenoga gradiva o Presvetom trojstvu, mladi nisu učili samo teoriju ili samo za natjecanje. Oni su na taj način udarali temelje i smjernice za svoj sadašnji i budući život, a ti temelji i smjernice počivaju na ljubavi prema Bogu i čovjeku, na Isusovim principima sadržanim u Govoru na Gori. Mladima se reklo da je Isus njihov najveći i najbolji prijatelj, onaj koji ih nikada neće iznevjeriti niti ostaviti na cjedilu. S takvim odgojem u vjeri i s takvim smjernicama za život mogu se unaprijed spriječiti brojne tragedije kao što je ona u Littletonu. Pa i kada dođe do tragedije, upravo je vjera ona snaga koja daje da se nadiđe svaka tragedija, vjera u Isusa koji je nadživio tragediju Golgote i trijumfirao u slavi Očevoj. Zato svako naše „Ja vjerujem“, svako naše moljenje „Vjerovanja“ valja izgovarati kao zavjet iza kojeg uvijek treba stajati i za nj uvijek svjedočiti.

POŠTANSKE USLUGE U NJEMAČKOJ • REKLAMACIJE • PROVALNA KRAĐA • KUPOVINA RABLJENOG AUTOMOBILA • ODŠTETA TURISTIMA • BANKE I KAMATE

• Kako poslati paket u inozemstvo?

Ukoliko se odlučite na to da vam se paket, u slučaju neuručivanja vrati natrag, morate računati s visokim dodatnim troškovima.

Pri slanju paketa u inozemstvo budite pažljivi jer nepažnja ponekad može skupo stajati! Recimo, šaljete paket iz Njemačke u Orašje (Bosna i Hercegovina) i usput se potužite da niste baš sigurni hoće li biti uručen. Poštanski vas službenik pita, želite li da vam se paket vrati natrag, ukoliko ne stigne na adresu. S olakšanjem kažete „da“. Paket teži 12 kilograma, skupo plaćate poštarinu, premda ga šaljete „običnom poštom“. U međuvremenu se vaša rodbina preselila i paket vam se za dva mjeseca vraća natrag. No, pritom ponovno morate platiti za povrat paketa – i to znatno više negoli kad ste ga slali! Naime, u cijenu je sada uračunata i usluga pošte u Bosni i Hercegovini (ležarina, poštarina za podnošenje i carinjenje i „razno“), kao i ponovni carinski pregled paketa na povratu u Njemačku te usluga njemačke pošte za dostavu na vašu adresu. Sve u svemu, „bacili“ ste dvoje nove cipele jer ste za ukupno plaćenu sumu upravo mogli kupiti dva para po prosječnoj cijeni.

No ponekad možete naići i na nesavjesnog poštanskog činovnika koji će, da vas ne pita, ispuniti odgovarajući formular, a koji se lijepi na površinu paketa. Posljedica za vaš džep u oba slučaja može biti jednaka: platit ćete i za povrat paketa – jer se niste raspitali i pazili što zapisuje.

Savjet: osobno ispunite dva formulara koje na „šalteru za pakete“ dobijete u pošti i urisavanjem križića u odgovarajuće polje naznačite točno što želite. Također, prethodno se raspitajte koliko što stoji. Ako želite biti sigurni da će paket stići, pošaljite ga preporučeno (dakako, uz višu cijenu) ili zahtijevajte povratnu obavijest o neuručivanju paketa (što također dodatno stoji, ali na osnovi koje dalje možete odlučiti što s paketom: ponoviti dostavljanje, poslati ga nekom drugom ili istom primatelju na drugu adresu.

• Ispunjavanje popratnih formulara:

Pri slanju paketa na poštanskom šalteru ispunite formular, u gornjem desnom kutu naslovljen s „Paketkarte“.

U lijevom gornjem kutu ispisujete svoju adresu (Anschrift des Absenders). Ispod toga naslovljujete adresu primatelja paketa (Anschrift des Empfängers).

U lijevom donjem dijelu listića očekuju vas upiti o vrsti robe koju šaljete: Warenmuster (uzorci – ukoliko šaljete odgovara-

juću robu na uvid potencijalnom kupcu ili prodavaču i sl. *Schriftstücke* (dokumenti, pisani materijali) i *Geschenk* (dar).

Ispod toga su naznake o načinu slanja paketa, što je, dakako, uz njegovu težinu, povezano i s troškovima: *Premium* (prva klasa), *Economy* (ekonomska), *See* (prekomorski promet). (Pri ispunjavanju ove rubrike raspitajte se koliko što stoji.

Ispod vam stoji na raspolaganju:

– *Unzustellbarkeitsanzeige an den Absender* (ukoliko se odlučite za to, pošta će vas obavijestiti da paket nije uručen, a tada imate priliku, ako se primatelj preselio dati njegovu novu adresu ili naznačiti neku drugu adresu na koju želite da se dostavi paket).

– *Rücksenden an den Absender* (u ovom slučaju vam se paket vraća natrag, ako nije uručen primatelju) te dalje imate mogućnost naznačiti da vam se paket vraća odmah – *sofort* – ili nakon, recimo 14 dana – *nach 14 Tagen* s tim da plaćate u međuvremenu i ležarinu paketa u zemlji primatelja, kao i ukupne troškove povrata.

I kao posljednje na lijevoj strani formula ra naznačavate, želite li da paket putuje:

– *auf dem preiswertesten Weg* (na najjeftiniji način) ili

– *auf dem Luftweg* (zračnom poštom)

U rubrici s desne strane – *Wertangabe* – bit će potrebno naznačiti ukupnu vrijednost stvari u paketu.

Na drugom formularu „Aufschriftzettel“, uz vašu i adresu primatelja, treba pojedinačno ispisati što sve sadrži vaš paket (rubrika: *Bezeichnung des Inhalts*), što je bitno radi carinskog pregleda i sigurnosti da će sav sadržaj paketa stići primatelju.

• Pravo na reklamaciju

Kupili ste nov sako na kojem stoji oznaka: dopušteno pranje 40°C. To ste učinili, a potom ustanovili da savjet nije bio valjan jer od sakoa nije ostalo „ništa“. Njemačke potrošačke centrale obavještavaju: u takvom slučaju imate pravo na reklamaciju kod proizvođača sakoa. Inače, u centralama za 3,50 DM možete kupiti brošuru u kojoj je objašnjeno značenje svakog pojedinih simbola za njegovanje odjeće. Takvi se simboli obično ušivaju na nekom od unutarnjih rubova odjevnih predmeta.

• Što u slučaju provale?

Provali li vam netko u kuću ili stan i ukrade dragocjenosti, popis svega ukradenoga predajte odmah i policiji, a ne samo vašem osiguravajućem društvu. Naime, ako zakasnite popis predati i policiji, osi-

guravajuće društvo nije vam dužno isplatiti odštetu. O jednom takvom slučaju presudu je donio Landgericht Itzehoe (Njemačka). Okradeni je, naime, tek tri tjedna nakon provale priložio popis okradenih predmeta i policiji, a agentu osiguranja odmah. Sud je utvrdio da se okradeni ponašao nemarno – te mu osiguravajuće društvo nije bilo obvezno isplatiti odštetu.

• Pozor pri kupovini rabljenih automobila

Godišnje trgovci u Njemačkoj prodaju oko šest milijuna rabljenih automobila. No, kupac često ne zna da li je prethodno automobil bio oštećen u eventualnoj prometnoj nezgodi. Odvjetnička komora iz Koblenza preporučuje: pri kupovini rabljenog automobila raspitajte se o eventualnim prethodnim oštećenjima i unesite ih u kupoprodajni ugovor. Ukoliko naknadno ustanovite da je bilo i drugih oštećenja, dobre su vam šanse za dobivanje odštete.

• „Leteći turisti“ dobili odštetu

Ako putničke i agencije za odmor nejasno napišu svoje ponude, zakinuti korisnici usluge mogu dobiti odštetu. Primjer: jedna je njemačka putnička agencija u svojoj brošuri ponudila putovanje tako da se u pisanoj ponudi stekao dojam da onaj tko za više od 10 000 DM kružno leti oko svijeta, ima mjesto u „business“ klasi zrakoplova. No, „leteći turisti“ su ipak sjedili u manje komfornoj ekonomskoj klasi. Tužili su organizatora, a Zemaljski sud u Frankfurtu na Majni im je dosudio odštetu. Pritom je agenciji preporučio da jasnije napiše svoje prospekte.

• Banke ne vole snižavati kamate

Hamburška Potrošačka centrala je ustanovila: banke nerado snižuju kamate na kredite kad tržišna vrijednost kamata opada. Primjer: s bankom ste ugovorili otplatu kredita uz promjenjive kamate. Kad se njihova tržišna vrijednost povećava, i vaše će rate biti za toliko veće. A kad se ona smanjuje, i vaše bi rate utoliko trebale biti manje. No, banke, nevoljko reagiraju kad vrijednost kamata opada pa tada vremenski otežu s nižim obračunom, obračunavaju samo dio „sniženja“ ili potpuno „zažmire“ na promjenu. Poruka iz Hamburga: banke su dužne brzo i redovito usklađivati visinu rata vašeg kredita, bez obzira na porast ili pad tržišne vrijednosti kamata.

Marijana Koritnik

U sljedećem broju:

Kako se zaštititi od „zločestih“ stanodavaca?

Čovjek je Božje odabrano društvo

Bog ljubi čovjeka bezuvjetno, uvijek i svuda, pa i onda kad on od njega bježi ili se s njim prepire i svađa. Isus Krist donosi oslobođenje od svega, pa i od grijeha, koji je tjeskobna samoća i kriza sveopćega smisla.

Ravnodušnost prema poruci spasenja koju ste danas zamijetili i u mnogih kršćana zahtijeva od Crkve dodatni napor u traženju suvremenog izraza i odgovarajućeg načina naviještanja Evanđelja. Ona u tom naporu nije sama; znamo da ju je njezin utemeljitelj od samog početka povjerio i predao nadahnuću i vodstvu Duha Svetoga. Upravo u tom duhu ona može i mora čitati znakove vremena, te na promjene koje se događaju u suvremenom shvaćanju čovjeka i svijeta odgovoriti naviještajem živoga i bliskoga Boga koji nas poziva na duboko zajedništvo sa sobom i daje nam sigurnu nadu vječnoga života. Danas je možda više nego ranije potrebno naglasiti kako Bog čovjeka ljubi bezuvjetno, uvijek i svuda, pa i onda kad on od njega bježi ili se pak s njime prepire i svađa. Naime, u svijetu u kojem su korist i zarada vrhunske vrijednosti, čovjeku je sve teže vjerovati da ga netko može besplatno ljubiti, da mu želi dobro zbog njega samoga. Sumnjajući u sebe i u druge, čovjek najčešće ne vidi razlog zbog kojeg bi ga Bog mogao željeti i radovati mu se. Mislim stoga da je za uspješno naviještanje Evanđelja danas važno imati pred očima upravo takvog razočaranog čovjeka koji sumnja u svetost i ljepotu svoga i tudeg života.

Čovjek je stvoren za ljubav i prijateljstvo

Danas je gotovo nužno da se u poruci spasenja posebno naglasi Božje iskreno zanimanje i ljubav za čovjeka; treba jasno i uporno isticati kako je čovjek stvoren od Boga za ljubav i prijateljstvo; on je naime Božje odabrano društvo, u Isusu Kristu „rod izabrani“. Bog koji je ljubav, iz razloga koji samo ljubav razumije, stvara i obnavlja čovjeka na svoju sliku, na sliku svoje ljubavi da kao i on bude ljubav, sposoban ljubiti i biti ljubljen. Današnjem čovjeku treba pomoći da pronade samopoštovanje, da ponovno stekne povjerenje u sposobnost za ljubav. Treba ga ohrabriti i reći mu kako ta sposobnost ne proizlazi iz njega samoga i da u činu ljubavi i predanja nikada nije sam. Bog se, po Duhu Svetomu koji je ljubav Oca i Sina, s čovjekom sjedinjuje i zajedno s njime djeluje, po njemu se u svijetu kao ljubav objavljuje. Otkad je naime Bog Otac u svome Sinu ljubio i osjećao za ljude ljudskim srcem, čovjekovo srce je svojevrstan sakrament Božje ljubavi. Važno je istaknuti da u objavi slave Isusa Krista čovjek otkriva i druge ljude kao svoju slavu (usp. 2 Kor 1,14), raduje se Božjoj blizini u svom bližnjemu; Bog se po čovjeku raduje u djelima svojim (Ps 104,31).

Isus Krist iskustvo čovjekove slobode

Govor o grijehu ne smije se ni danas dakako izbjegavati, jer nam upravo žalosna stvarnost grijeha daje naslutiti nedokučivu i neizrecivu tajnu Božje ljubavi prema čovjeku: „Njega (Krista), koji ne okusi grijeha, Bog za nas grijehom učini“ (2

Kor 5,21), te „dok još bijasmo grešnici, Krist za nas umrije“ (Rim 5,8). Iskustvo grijeha upućuje nas nužno na milosrđe kao zaštitni znak i mjeru stvarne Božje ljubavi prema ljudima: „U Gospodina je milosrđe i obilno je u njega otkupljenje“ (Ps 130,7). Sv. Pavao iz osobnog iskustva kaže: „Isus Krist dođe na svijet spasiti grešnike, od kojih sam prvi ja. A pomilovan sam zato da na meni prvome Isus Krist pokaže svu strpljivost i pruži primjer svima koji će povjerovati u njega za život vječni“ (1 Tim 1,15s). *Felix culpa* (sretni grijeh) nije stanje u kojem čovjek uživa, nego milosna situacija u kojoj čovjek, s jedne strane, postaje svjestan razarajuće sile zla kojoj je podlegao, kompromitirajući tako svoju slobodu, a s druge strane, spoznaje neizmjerenu „dobrosvištost i čovjekoljublje Spasitelja našega Boga“ (Tit 3,4) koja ga je u Isusu Kristu otela zlu i očuvala od smrti te se suočava s osobnom i stvarnom Božjom slobodom, sa Sinom Božjim „koji me je ljubio i predao sebe za mene“ (Gal 2,20). „On (Bog) nas spasi ne po djelima što ih u pravdomi mi učinismo, nego po svojem milosrđu: kupelji novoga rođenja i obnavljanja po Duhu Svetom koga bogato izli na nas po Isusu Kristu, Spasitelju našem, da opravdani njegovom milošću budemo, po nadi, baštinici života vječnoga“ (Tit 3,5–7).

Grijeh kao tjeskobna samoća i kriza sveopćeg smisla

U Kristovoj slobodi za ljubav do kraja, do križa, vraća se čovjek iskonima svoje slobode, Bogu u kojem se sloboda ostvaruje kao ljubav između Oca i Sina, gdje je Duh sloboda Oca i Sina. Kada apostol Pavao kaže da nas je Krist za slobodu oslobodio (Gal 5,1) znači, zapravo, da nas je oslobodio za dar Duha (Tit 3,6), za onu slobodu u kojoj se čovjek slično Bogu ostvaruje kao ljubav. Grijehom se naime čovjek lišava Božje prijateljske blizine i time zapravo raščovječuje, zapada u stanje bezbožnosti i ispraznosti, praznine i pustoši. Čovjek se grijehom pretvara u osamljenika i skitnicu (usp. Post 4,12). Osjeća se nesigurno i nelagodno u svijetu koji ga okružuje; nije siguran da je voljen, još manje da je sposoban voljeti, nije mu jasno čemu i za koga živi. Grijeh se u konačnici očituje kao tjeskobna samoća, kao kriza sveopćeg smisla, kao temeljni egzistencijalni nesporazum sa samim sobom, s bližnjima i s Bogom, sa životom naprosto. Kao stanje bezbožnosti i ispraznosti, nalik provaliji, grijeh se pretvara u vapaj za ispunjenjem i smislom; grešnik duboko ranjen grijehom, ogoljen i posramljen, bolno vapi za Bogom kao svojim iskonskim i nenadomjestivim prostorom slobode i života, za Bogom kao svojim istinskim društvom, jedinim pravim prijateljem. U Augustinovoj ispovijesti: „Nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi Gospodine“ odzvanja upravo to spasonosno iskustvo grešnika. ■

54 vjeronaučne skupine iz 32 hrvatske katoličke misije pokazale iznimno poznavanje traženoga gradiva. Atmosfera odlična i napeta. Pobjednici odlučeni tek u drugom krugu. VIS „Domino“ iz Nürnberga oduševio svirkom i pjesmom

Isus

Nakon stanke od nekoliko godina Hrvatski dušobrižnički ured priredio je ponovno popularnu Biblijsku olimpijadu. U gradskoj dvorani u Offenbachu održana je 1. svibnja 19. Biblijska olimpijada za vjeroučenice i vjeroučenike hrvatskih katoličkih misija u Njemačkoj. Ta pastoralna manifestacija održana je u povodu pripreme za Veliki jubilej 2000 godina od rođenja Isusa Krista, te stoga i s temom posvećenom Presvetom trojstvu. U dvorani se okupilo 270 natjecatelja te oko 500 gostiju i gledatelja. Program je započeo koncelebriranom

svetom misom koju je predvodio delegat fra Josip Klarić. U misi su pjevanjem, sviranjem i čitanjem aktivno sudjelovali sami mladi. Ozračje je bilo svečano i radosno.

Samo natjecanje očekivalo se s velikim nestrpljenjem i napetošću. Nastupile su 54 vjeronaučne skupine od po 5 članova iz 32 hrvatskih katoličkih misija u SR Njemačkoj. Program su umiješno vodili o. Frano Prcela OP iz Düsseldorfa i gđica Betina Mamić iz Frankfurta. Žiri su činili: gđica Dražena Brešić (Frank-

furt), don Ivan Bolkovac (Pforzheim) i gosp. Božo Skoko (Zagreb), a zapisničarka je bila gđica Matilda Tolić (Frankfurt). Nakon javnog izvlačenja redosljeda nastupa, uslijedilo je izvlačenje triju pitanja i usmeno javno odgovaranje na pitanja. I nakon petsatnog natjecanja četiri skupine (Mettmann, Siegen, Stuttgart-Bad Cannstatt i Darmstadt) osvojile su po 90 maksimalnih bodova. U dodatnom krugu i uzbudljivoj završnici prvo mjesto i zlatne medalje osvojila je vjeronaučna skupina HKM Mettmann, koju su vodili s.

Vjeronaučne skupine iz Münchena s vjeroučiteljem fra Vukom Antom Buljanom

Vjeronaučna skupina iz Rosenheima s vjeroučiteljem fra Josipom Kulovićem

Pobjednici

PRVO mjesto i najviše bodova (175,5 – računajući i drugi krug) osvojila je vjeronaučna skupina HKM Mettmann, u sastavu:

Milijana Begušić, Anita Prgomet, Marina Ivančić, Vedrana Sučić i Monika Banić. Skupinu je pripremala pastoralna suradnica s. Ana-Marija Biško. Svi su oni dobili zlatne medalje.

DRUGO mjesto s osvojenim 171 bodom (računajući i drugi krug) zauzela je vjeronaučna skupina HKM Siegen, u sastavu:

Katarina i Edita Skoko (dvije rođene sestre!), Jozo, Mirko i Dinko Kelava (sva trojica braća, a prva dvojica su

blizanci!). Skupinu je pripremao župnik vlč. Jakov Grgić. Svi su dobili srebrne medalje.

TREĆE mjesto s osvojenih 117,5 bodova (računajući i drugi krug) osvojila je vjeronaučna skupina HKM Stuttgart-Bad Cannstatt, u sastavu: Martina Baračević, Marijana Bakula, Helen-Andrea Mustapić, Elizabet Karlič i Marijana Lovrinčević. Skupinu je pripremao župnik fra Petar Klapež. Svi su nagrađeni brončanim medaljama.

Četvrto mjesto zauzela je skupina Darmstadt III s 115,5 osvojenih bodova (računajući i drugi krug).

U prvom krugu bilo je moguće maksimalno osvojiti 90 bodova (tri člana žirija, najveća ocjena 10). Preko 80

bodova osvojili su: Offenbach I (89), Mettmann II (89), Düsseldorf II (89), Mainz II (89), Waiblingen II (88,5), Mettmann III (88,5), Berlin I (88), Villingen (88), Essen I (88), Dortmund II (88), Berlin II (87,5), Sindelfingen (87,5), Frankfurt I (87,5), Rosenheim I (87), Mainz I (86,5), Essen II (86), Frankfurt II (86), Freising (85), Darmstadt IV-Worms (84,5), Darmstadt I (84), Esslingen (83,5), Düsseldorf I (83), Stuttgart I (82), Köln II (81,5), Offenbach II (80,5), Ulm I (80,5), Rüsselsheim I (80)...

To samo pokazuje koliko je bilo kvalitetnih skupina i kako su sve odlično poznavale gradivo. Nijedna skupina nije dobila manje od 52 boda. ■

moj prijatelj

Ana-Marija Biško i fra Branko Brnas; drugo mjesto i srebrne medalje osvojila je skupina HKM Siegen koju je vodio vlč. Jakov Grgić; treće mjesto i brončane medalje osvojila je skupina HKM Stuttgart-Bad Cannstatt koju su vodili s. Matija Filipović i fra Radoslav Tolić. Medalje su dobili svi članovi skupine i njihov vjeroučitelj/ica. Dušobrižnički ured nagradio je spomenicama sve misije koje su sudjelovale u olimpijadi.

Svi natjecatelji dobili su kape s natpisom „Isus – moj prijatelj“ i s otiskom križa s Višeslavove krstionice, te lančice s drve-

nim tau-križem. Gosp. Julije Lovrić Caparin iz Ulma izradio je posebni plakat za ovu priredbu. Na koncu je svim sudionicima i gostima čestitao i zahvalio delegat Klarić, a VIS „Domino“ iz Nürnberga oduševio je mlade svojom pjesmom i svirkom u zabavnom dijelu programa.

Biblijska olimpijada ima prvotno katehetski značaj, a mladi su pokazali iznimno vjeronaučno znanje. Bio je to istodobno i središnji susret mladih iz hrvatskih katoličkih misija u Njemačkoj u ovoj godini.

Jesus, du warst echt OK!

Čekajući nastup, neki su vjeroučelnici na papirima sa svojim rednim brojem za nastup pisali sljedeće:

- Bože, pomози nam!
- Jesus my friend!
- Jesus, du warst echt OK!
- Jesus war ein guter Mann.
- Jesus mein Freund!
- Bože naš, pomози nam, sad je sve u tvojim rukama.
- This is the moment...
- Alles wird gut.

Vjeronaučne skupine iz Dortmunda s vjeroučiteljem don Zdravkom Čulićem

Sudionici

Na ovoj 19. Biblijskoj olimpijadi sudjelovale su 54 vjeronaučne skupine iz 32 hrvatske katoličke misije. Te misije navodimo abecednim redom: Aachen, Berlin (2 skupine), Bielefeld, Darmstadt (4), Dortmund (2), Düsseldorf (2), Essen (2), Esslingen, Frankfurt (2), Friesing, Karlsruhe, Kassel (2), Koblenz (2), Köln (2), Ludwigsburg, Mainz (2), Mettmann (3), München (2), Nürnberg, Offenbach (2), Reutlingen, Rosenheim, Rüsselsheim (2), Siegen, Sindelfingen, Stuttgart (3), Stuttgart-Bad Cannstatt, Ulm (3), Villingen, Wiesbaden (2), Waiblingen, Wuppertal.

Žiri na mukama i voditelji

Članovi žirija bili su često na mukama prilikom ocjenjivanja mnogih odgovora. Konkurencija je bila velika, pa je često dizanje pločice s brojem bodova bila zaista prava muka. Predsjednik žirija don Ivan Bolkovac, voditelj HKM Pforzheim-Bruchsal, sačuvao je živce do zadnjeg trenutka te samouvjeren i hladno nadzirao natjecanje. Dražena Brešić je vrlo objektivno i savjesno pazila na sve elemente odgovora, a Božo Skoko, kao jedan od organizatora sličnih olimpijada u domovini, na ovoj olimpijadi je odlično upotrijebio to svoje iskustvo. Pristranosti nije bilo. Mnogi će im prigovoriti da su postupili neispravno u završnici za prvo mjesto, kada su oba posebna dodatna odgovora obiju

finalnih skupina ocijenili istim brojem bodova. No, budući da su oba odgovora bila netočna, žiri je odlučio da im da još jednu priliku, što se na koncu ipak pokazalo točnim i pravednim.

Članovi žirija: Dražena Brešić, don Ivan Bolkovac i Božo Skoko

Voditelji Frano Prcela OP i Betina Mamić držali su sve konce natjecanja u svojim rukama. Bilo je potrebno i psihičke i fizičke snage da se izdrži pet i nešto više sati vođenja programa, čitanja pitanja, razgovaranja s natjecateljima, sugestija i prigovora sa strane.

MARIJAN BATINIĆ, IZVANREDNI PREDAVAČ NA FRANKFURTSKOM SVEUČILIŠTU

Njemački kao drugi („maternji“) jezik

Gosp. Marijan Batinić je djelatnik Pedagoškog instituta u Frankfurtu i izvanredni predavač na fakultetu germanistike sveučilišta Johann Wolfgang Goethe. Od zimskog semestra 1998. vodi seminar kao izvanredni predavač s temom: *Deutsch als Zweitsprache, Zweitsprachen-Erwerb, Interkulturalität* (Njemački kao drugi materinski jezik, dvojezičnost kao tema, interkulturalnost).

Žz: *Kada i s kojom temom ste počeli predavati na frankfurtskom sveučilištu?*

Marijan Batinić: Počeo sam u zimskom semestru 1998. s temom: „Deutsch als Zweitsprache, Zweitsprachen-Erwerb, Interkulturalität“, kao što ste u „Živoj zajednici“ bili i objavili. Na moje ugodno iznenađenje zanimanje je kod studenata germanistike bilo veliko. Kad sam prvi put ušao u dvoranu za predavanje, naprosto nisam mogao ući, jer se ondje našlo preko 140 studenata od prvog pa do desetog semestra, što znači budućih nastavnika njemačkog jezika. Moje je zadovoljstvo bilo tim veće što je seminar bio izboran odnosno slobodan. Ali da bi od mene dobili potvrdu za pohađanje seminara, ipak su morali pisati referat odnosno domaći rad. Referat se mora držati pred studentima, a domaći rad samo kao pismeni rad. Preko 85 studenata se javilo za referat, što je bilo previše s obzirom da imam samo dva sata predavanja u tjednu. Broj je ograničen u dogovoru sa šefom katedre, ali je zainteresiranima dana prilika i za pohađanje seminara u ljetnom semestru, a u službenom popisu vidim da se i za ovaj semestar prijavilo 60 studenata.

Žz: *U čemu je zanimljivost toga pilot projekta i koliko će on trajati?*

MB: Iskreno govoreći ne znam koliko će trajati, ali mislim da će ipak potrajati. Dao sam već prijedlog za zimski semestar 1999./2000. i, prema mojoj procjeni, osobito s obzirom na zanimanje studenata, seminar će se sigurno nastaviti i sljedećih godina. Bilo bi divno da nađem nekog mlađeg čovjeka kojeg bi uputio u ovaj posao jer sam ja pri završetku karijere.

Žz: *Na čiji je poticaj uveden taj pilot-projekt?*

MB: Jednog dana nazvao me šef katedre germanistike na Goethe univerzitetu, predstavio se jednostavno kao prof. dr. Jakob Ossner i ponudio mi da budem

predavač. Tada sam ga upitao kako su uopće došli do mene? Reče mi da me predložio jedan profesor s giessenskog univerziteta

Stranci u njemačkim školama i jezični utjecaji

Žz: *Koji su bili njegovi motivi da se pokrene jedan takav projekt o problemu dvojezičnosti?*

MB: Kao čovjek koji se bavi pedagoškim problemima u Pedagoškom državnom institutu već više od dvadeset godina, postao sam stručnjak za njemački kao drugi jezik, metodiku i didaktiku jezika. Prije 35 do 40 godina tu i tamo sreo se u njemačkim školama poneki strani učenik. Danas je to međutim pravilo. Dogodila se promjena paradigme. Nešto što je nekada bilo iznimka, danas je pravilo, kako se vidi u Frankfurtu, Berlinu, Hamburgu, Münchenu, Stuttgartu. Nema danas njemačke škole, bila ona opća, realna, osnovna ili gimnazija, na kojoj nema djece stranaca, a u nekim školama i do čak 90% učenika čine stranci. S tim problemom njemačka škola se više bavila tako što je organizirala dopunsku nastavu ili posebne tečajeve njemačkog jezika. Ali nije samo problem u tome, nego i u činjenici da u njemačkim školama nisu više učenici izvornoga njemačkoga jezičnog podrijetla, nego raznih jezičnih podrijetala. To znači da u Njemačkoj danas surećete učenike i učenice koji su doduše ovdje rođeni ili su eventualno treća generacija takozvanih stranih radnika od prije 30 ili 40 godina, ali su oni, za razliku od prosječnog njemačkog učenika, prirodno dvojezični, oni kod kuće moraju sa svojim roditeljima ili starijima komunicirati na svome materinskom jeziku, bio to hrvatski, talijanski, španjolski, turski, grčki. Oni žive u okruženju i svijetu u kojemu dominira njihov drugi jezik, to jest njemački jezik. Ta problematika je nekad bila obrađivana na frankfurtskom sveučilištu u okviru odgovornih znanosti

ali nije bila konkretno usmjerena na osnovni problem, tj. jezični problem, što je sada upravo moja zadaća.

Žz: *Koje konkretne teme vi predajete u sklopu toga projekta?*

MB: Dakle, glavna tema je „Njemački kao strani jezik – dvojezičnost i interkulturalnost“ – jer je jedno s drugim jako povezano. Što se jezičnog aspekta tiče, govorim o didaktičkim jezičnim problemima, kao što je npr. jezična kompetencija ili spremnost, bilo kod strane bilo njemačke djece. Jezični aspekti koji važe za strance u krajnjoj liniji važe i za njemačke učenike. Radi se o tzv. interferenciji, odnosno prenošenju utjecaja jednog jezika na drugi, što je za dvojezičnog čovjeka tipično. Netko tko je dvojezičan prirodno, primjerice tursko-njemački, hrvatsko-njemački, portugalsko-njemački, talijansko-njemački, on govori i razmišlja s oba jezika, ali se interferencija sastoji u tomu da njegov hrvatski primjerice djeluje i utječe na njegov njemački ili obrnuto. Ta problematika je neprestano prisutna kod te djece pa ju treba i znanstveno obraditi. Treći dio jezičnog aspekta jest onaj koji sam započeo u ovom semestru, a to su jezične zapreke u nastavi. U nekim frankfurtskim školama ima više od 50% stranih učenika. Poznata je jedna škola u Frankfurtu za koju se u šali kaže da ima 90% stranaca, a 10% su Marokanci, koji slove kao Nijemci.

Problem je dakle kako u takvim školama i razredima predavati njemački jezik i kulturu. Nije to posve novi problem jer ljudi sele oduvijek, ali je masovan u ovo naše vrijeme i u cijeloj zapadnoj Europi, a nastao je kao posljedica dolaska gastarbajtera. Ne može ga se obrađivati samo sociološko-kulturološki nego i jezično. Moraju se uzeti u obzir aspekti mentaliteta, identiteta, kulturološke pripadnosti, što je sadržajni dio mog seminara u ovom semestru a bit će i u sljedećem semestru. Problem je dakle tzv. svakodnevica nastave: kako organizira-

BUGOJNO

Osnovna škola u župnom uredu

Prilikom čestih obilazaka prognanih i izbjeglih iz općine Bugojno vidjelo se da je jedan od glavnih uzroka malog povratka Hrvata u Bugojno – škola. Naime, na području Federacije BiH postoje dva jednakopravna školska plana i programa: bošnjački i hrvatski. Ljudi žele i, dok postoje dva, imaju pravo birati koji će školski program učiti njihova djeca. Međutim, na području gdje su Bošnjaci većina – Hrvati ne mogu birati, a gdje su Hrvati većina – Bošnjaci ne mogu birati. I to je podla, ali učinkovita opstrukcija povratka.

Dana 15. 7. 1998. godine pozvao sam prosvjetne radnike, koji sve vrijeme žive u Bugojnu, ali su bez posla, da pokušamo naći neko rješenje za školu, a koje bi odgovaralo i našoj djeci i roditeljima koji bi se vratili u Bugojno s djecom za školu. Bilo je nekoliko prijedloga, a dva su bila glavna: a) povratak Prve osnovne škole iz Baške Vode i traženja prostora za njezin rad u Bugojnu, b) zahtjev da se djeca Hrvata povratnika upisuju u jednu od tri osnovne škole u Bugojnu i da se u toj osnovnoj školi zaposli određeni broj prosvjetnih radnika Hrvata, ravnomjerno popisu iz 1991., i da za početak grupa nacionalnih predmeta bude odvojena (povijest, jezik glazba i vjeronauk).

Ja sam išao gradonačelniku na razgovor u vezi s tim, ali nije bilo odgovora. On

Od rujna prošle godine u župnom uredu radi (hrvatska) osnovna škola, koju pohađa oko 150 učenika. To privremeno rješenje trebalo bi motivirati mlade obitelji s djecom na povratak

ne priznaje registraciju te Prve osnovne škole Bugojno koja je radila u Baškoj Vodi i za nju nema mjesta u Bugojnu, a drugi prijedlog ne dolazi u obzir.

Nakon toga smo dio župne kuće preuredili i napravili 4 učionice, zbornicu, sobu za informatiku i apartman za ravnatelja.

Prva osnovna škola Bugojno, koja je preimenovana 1992. godine (prije se zvala „Vojin Paleksić“) i izmještena u Bašku Vodu zbog ratnih operacija, imala je 1993. god. 52% bošnjačke djece. Prosvjetni radnici plaću primaju iz proračuna županije-kantona Srednja Bosna. Ona živi kao institucija i trebalo joj je samo mjesto u Bugojnu gdje će živjeti i raditi. Od 14. 9. 1998. ta škola radi u župnoj kući.

Počela je sa 73 učenika u 8 razreda. Sada ima oko 150 učenika. Broj bi bio veći (imali smo najavljenih oko 260 učenika), ali je zakasnila s početkom rada, pa su se neki učenici već bili upisali u druge škole.

OHR (Ured Visokog Predstavnika) i drugi predstavnici međunarodne zajednice zainteresirani su za ovu školu, ali i malo sumnjičavi – pitaju se koji su moti-

vi njezinog otvaranja u župnoj kući. Ja im naglašavam da je motiv omogućiti ljudima povratak, da je ona u službi povratka. Načelno su to međunarodni predstavnici prihvatili i dali školi moralnu podršku.

Mislim da je pozitivno što je ova škola počela s radom: vraćaju se mladi ljudi s djecom za školu, 28 ljudi je tu zaposleno (22 prosvjetna radnika i 6 pomoćnih), ovo će biti motiv da i drugi na drugim mjestima traže slično, a s tim će rasti i pritisak međunarodne zajednice na federalne partnere da ovo pitanje konačno kvalitetno riješe.

Prilikom preuređivanja prostora u kući morali smo u taj dio uvesti centralno grijanje i to je bila investicija od oko 6 000 DM. U jednoj prostoriji napravili smo i knjižnicu s oko 2 800 knjiga, a police za knjige su 1 500 DM. Potrošnja grijanja povećala nam se za oko 35%, a također i potrošnja vode i električne energije. No, tako mora biti. Da bismo sve to pokrili potrebna nam je pomoć od svih dobrih ljudi, a posebno od onih kojima je stalo do povratka Hrvata u Bugojno.

Fra Mirko Majdandžić, župnik Bugojno

► ti nastavu njemačkog jezika u takvim školama o kojima sam vam govorio.

Žz: Ima li Hrvata ili hrvatskih studentica i studenata među vašim slušateljima odnosno studentima?

MB: Ima, dakako. Oni su naravno kod mene Nijemci, jer studiraju njemački jezik i jednog dana, kada završe studije, bit će nastavnici njemačkog jezika. Simpatično je međutim kada u popisu mojih njemačkih studenata pročitam imena Vesna, Jasna, Marijan, Ante, itd. Ima svakako i puno studentica i studenata koji potječu iz dvonacionalnih brakova, pa je potpuno razumljivo da su oni senzibilizirani za ovaj problem. Najveći broj mojih studenata su ipak Nijemci.

Mladi Hrvati se neće vratiti

Žz: Koliko uopće ima studenata hrvatskoga podrijetla, recimo samo na frankfurtskom sveučilištu?

MB: Preciznih podataka o tome naprosto nema, pa se može samo spekulirati. Kod mene na germanistici, na mom seminaru, od recimo 100 mojih studenata, 3 ili 4% su hrvatskoga podrijetla, dakle dvojezični su, i Hrvati i Nijemci u isti mah. Onda sam siguran da na drugim fakultetima sasvim sigurno ima više naših studenata.

Žz: Na koncu jedno životno pitanje. Dugo ste u Njemačkoj i uskoro se namjeravate vratiti u Hrvatsku, u domovinu. Što mislite zapravo o povratku naših ljudi kući, pa i članova druge i treće generacije. Hoće li do toga doći ili je to samo parola koja se s vremena na vrijeme upotrebljava u čisto političke svrhe?

MB: Ovdje ću vam naprosto odgovoriti na osnovi životnog iskustva. Više od pola svoga života živim i radim u Njemačkoj, najkasnije za godinu i pol ću u mirovinu, ali imam dvojno državljanstvo. Pripadam onoj skupini koja je i po

dosadašnjem zakonu bila iznimka. Naravno da sam prije svega Hrvat i imam hrvatsko državljanstvo, a jednoga dana vraćam se u Hrvatsku, gdje ću provesti starost. Ali vraćat ću se povremeno i u Njemačku. Što se tiče druge i treće generacije djece stranih radnika mislim da će najveći broj njih ostati ovdje. Što bi tu u stvari trebala hrvatska država napraviti, a to dosad nije radila?

Oni će se jednog dana sasvim izgubiti za Hrvatsku, ako se ne bude njegovao patriotizam prema objema državama. Jer oni su ne samo Hrvati i ne samo Nijemci, oni imaju jednu novu tzv. europsku dimenziju koja uključuje i jedno i drugo. Ali da bi oni sačuvali to što im je dano podrijetlom, to se treba njegovati, ali to i košta. Tu bi trebalo investirati, a svaka investicija, pogotovo ovakve naravi, jest investicija za budućnost, pa i ljepšu budućnost Hrvatske.

Razgovarao: A. Batinić

BERLIN

Naši prijedlozi za Pastoralni forum

U Berlinskoj nadbiskupiji oformit će se Pastoralni forum, tijelo sastavljeno od različitih osoba koje djeluju na području nadbiskupije, a koje bi trebalo pripremiti berlinsku Crkvu za treće tisućljeće pod motom „Da imaju život“. Berlinski kardinal Georg Sterzinsky pozvao je sve zajednice svoje nadbiskupije da sudjeluju u razgovorima, diskusijama, poticajima, a sve zaključke vezane za pojedine teme dane na razmišljanje, zajednice ili pojedinci trebaju poslati na taj Forum. Teme su: „Crkva na licu mjesta“; „Naša nadbiskupija; Crkva u društvu; Naviještanje vjere, svjedočenje; Kršćanski stil života; Obitelj, Liturgija; Žena u Crkvi; Pastoral djece i mladih; Ekumenizam; Caritas; Crkvena norma – konkretni život. Kardinalov poziv naišao je na dobar prijem kod crkvenog zbora Hrvatske katoličke misije u Berlinu. Razgovor je protekao u ugodnoj atmosferi. Mnoge su teme našle odaziv, a poneke su nadođane. Uostalom, pročitajte i sami:

Žena u Crkvi

Jedna stara poslovice, koju je izgleda prvi izrekao sv. Pavao, kaže: „Žena u Crkvi neka šuti!“ Možda je to vrijedilo

za prošla vremena. Možemo li to danas prihvatiti? Žena je također Božja slika, obdarena je i može vršiti mnoga dobra, a poznato je kroz povijest da je bilo žena, crkvenih naučiteljica. Danas žene same mogu ocijeniti situaciju i danas žena zna što reći i kada. Ponekad je bolje prešutjeti nego nešto krivo reći. Ženino mišljenje uvijek je dobro došlo. Žena kao svećenica? Bi li žena kao svećenica imala uspjeha? Bi li žena svećenica imala istu moć utjecaja na vjernike kao i svećenik?

Obitelj

U današnjem svijetu obitelj je izgubila svoju vrijednost. Bilo bi lijepo kada bi se organizirali sastanci u župi za sve bračne drugove, za mlade koji stupaju u brak, da im se pojasni što je brak, što je obitelj. To bi trebali biti sastanci koji bi zbližavali mlade i obitelj i na taj način pripremali mlade za obiteljski život. Oni bi im trebali predložiti značenje obitelji i braka.

Stranac

Želja sugovornice je da prestane mržnja i da se svima dokaže da su i stranci ljudi, da smo svi pred Bogom isti.

Mas-mediji

Današnje stanovništvo nije svjesno utjecaja medija na sve generacije. Medij ima pravo na slobodu izvještavanja, ali se postavlja pitanje bi li Crkva mogla pojačati svoj utjecaj na ono što se izlaže da bude u skladu s njezinim moralnim normama. Npr. „erotizam“, nebrojeni časopisi i nebrojene emisije. Čak i osobe koje ne žele dolaze u kontakt s tim. I na kraju, to je degradacija žene. Mladi kroz medij dobivaju novu sliku društva i na žalost često mnogo toga uzimaju kao normalnost, npr. homoseksualnost.

Mladi

Danas se najviše treba poduzeti nešto za mlade. Organizirati druženja, informativne večeri ili sastanke gdje bi se razgovaralo o problemima, gdje bi se mladi uputili i gdje bi im se pomoglo kako bi mogli donijeti odluke za budući život. Da li nakon završenog srednjeg školstva započeti studij ili se negdje zaposliti, ako se nađe posao ili neki zanat? Mladima je potrebna pomoć, a mi je možemo i trebamo pružiti.

N. Jukica

OSVRT

Satelitske antene

Kažu da je nogomet sporedna stvar na svijetu. Pa neka, svi smo radi te sporedne stvari bili sretni kad su naši „vatreni“ na svjetskom prvenstvu u Francuskoj nizali svjetske uspjehe. Naša djeca se još dandanas poistovjećuju sa Šukerom, Bobanom, Stanićem i drugim našim majstorima lopte i loptanja.

Slične uspjehe poslije toga nizali su nogometaši zagrebačke „Croatie“ – i opet smo svi s velikim oduševljenjem gledali te majstore lopte i loptanja. Ako nismo imali satelitskog programa, onda smo navijali radio aparate da bismo slušali bar radio prijenos neke nogometne utakmice. Oni koji su ipak htjeli uživati pred malim ekranima gledajući koju utakmicu išli su tamo gdje su instalirane satelitske antene za prijem programa hrvatske televizije.

Sjedeći pred ekranima s povišenim adrenalinom u krvi – promuklim glasom od navijanja – užarenim dlanovima od pljeskanja – žaljenjem za propuštenim prilikama, mnogi su morali popiti gorku pilulu upravo radi tog svog navijanja.

- Bravo majstore, orilo je u dvorani gdje se gledala utakmica naših i njihovih.
- Uh, kako je promaši, gdje su mu noge, čuje se iz mnogih grla.
- Naprijed, dodaj, šta čeka onaj smotan-ko. Naprijed zemljače, pokaži im odakle si!
- Šutite tamo vi, ovo igra Hrvatska – visokim glasom više jedan, strastveni navijač. Gledatelji ne obraćaju pažnju na njega pa i dalje galamom i zanosom prate svaki korak svojih ljubimaca.
- Imaš ti pravo, ovdje ne igra Sarajevo, više drugi gledatelj – pokazujući

rukom na drugu stranu. U zanosu je čak ustao i stojeći pred svima iz svega grla počeo vikati:

– Vi imate svoje klubove, šta radite ovdje.

Navijanje biva sve tiše i tiše. Čuje se samo pokoji glas koji ne obraća pažnju na čovjeka s podignutom rukom. Dobro oni znaju tog – „velikog rodoljuba“.

Znaju oni da je on još samo prije nekoliko godina isto tako s nekim drugim bar-jakom u ruci i povišenim glasom pjevao pjesme koje se danas nigdje ne pjevaju.

Onima koji su u svemu ovome bili pri-sebniji, staloženiji, osta nerazumljiva šutnja svih drugih gledatelja. Pitaju se da li je istinita ona narodna: „šutnja je znak odobravanja“.

Bilo kako bilo, satelitska antena je zaista skupa ali trgovci od toga dana zaradiše puno od prodaje satelitskih antena.

Stipo Šošić

BERLIN

Rock-glazba i sotonizam

„Dok bučna glazba grmi iz zvučnika u divljem ritmu, skupina mladića potpuno opijena i napušena polagano zapada u omamu i započinje svoj sotonski obred. Luciferu, gospodaru tame – urla golobradi „svećenik“ u noć – čuj nas! Bog je mrtav, huli predmolitelj, dok njegovo pijano društvo satire u prah crne svijeće. Da bi umilostivili Sotonu, „gospodara“ svijeta i cijelog univerzuma, oni mu žrtvuju pijetla. Davao ponovno korača ovim svijetom. Sve češće čujemo u vijestima o ponovnom valu okultizma, o sotonskim obredima, o obećaćašćenim grobovima i mučenju životinja, o seksualnim perversijama koje imaju veze s magijskim.

Koliko su se ovi „borci podzemlja“ i samozvani „svećenici“ paloga anđela Lucifera osilili i raširili, može se sve češće potvrditi u mnogim mjestima. Na zidovima zgrada, po telefonskim govornicama, haustorima, sve češće možete i sami vidjeti ispisane đavolske znakove, kao što su pentagram, križ okrenut naopačke ili magični broj 666.“

To su bile uvodne riječi koje je izrekao dominikanac o. Anto Bobaš, u svom predavanju o temi: „Rock-glazba i sotonizam“. Predavanje je održao u subotu, 24. travnja u dvorani Hrvatske katoličke misije Berlin, na poziv HKD „Vladimir Fran Mažuranić“. O. Anto je svećenik u župi Kraljice sv. krunice u Zagrebu. Rođen je u selu Brajkovići, općina Travnik. Teološki fakultet diplomirao

je na Sveučilištu u Bonnu temom: „Pastoral beskućnika“. Zajedno s bratom Jadrankom utemeljio je kršćansku rock-skupinu „Glasnici nade“. Oni su jedina kršćanska rock-grupa koja je u Crkvi u Hrvata počela pjevati pjesme produhovljenih tekstova, čvršćeg zvuka i bržeg ritma. Dosad su izdali tri nosača zvuka. Trenutno dovršava magisterij na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu o temi: „Sotonizam u rock-glazbi kao prepreka u naviještanju Evanđelja mladima“.

Predavanju su prisustvovali mlade i starije generacije, predstavnici hrvatskih udruga koje djeluju u Berlinu i svi djelatnici veleposlanstva Republike Hrvatske, ispostava Berlin.

Nakon predavanja postavljana su razna pitanja predavaču, a potom su o. Anto i njegov brat Jadranko pjevali duhovne šansone.

Oduševili su sve prisutne u dvorani. Pokazali su da se i kroz pjevanje rocka može slaviti Bog. U ime HKD „Vladimir Fran Mažuranić“ izvođačima je zahvalila predsjednica Ana Wegener. Prisutni u dvorani izlazili su oduševljeni, noseći u rukama kupljene kasete „Istina glasnici nade“ i knjižice „Rock-glazba i sotonizam“. U ušima su još odzvanjale riječi predavača: „Mislim da bi Crkva, ukoliko želi biti budućnost mlade generacije, trebala 'igrati i na ovu kartu', tj. i u rock glazbi tražiti mogućnost dijaloga s mladima“.

Jozo Župić

Glasnici nade:
braća
Anto
i Jadranko
Bobaš

VIS DOMINO Nürnberg

Sviramo na priredbama, svadbama, feštama.

Zajamčena zabava i odlična svirka.

Nazovite nas:

Jadranko Japac: 0911/66 36 26

Mario Ljubić: 0911/8 00 18 55

Mišel Legin: 0911/4 59 73 82

Prijatelju

*Nismo imali mogućnosti
za još jednu raspravu o krivnji.
Ti si otišao. Nagrižen.
Ja ostadoh.
Naizgled miran.
A oba smo željeli puninu i cijelo.
I voljeli slike idiličnog života.
Ipak vrijeme je,
ko često što nam se čini,
objektivno brzo ispucalo
dopuštene minute.
Daleki sad smo
možda, kao i uvijek.
A vrijeme nam
blagonaklono samoćom je
i novom raspravom o krivnji.
Monologom, naravno.*

Miro Jelečević

Ima jedan vrt

Ima jedan vrt
duboko skriven u čovjeku;
Ima jedan vrt
neznani, tajan i nedostupan svima;
Ima jedan vrt
on samo jednog vrtlara ima;
Ima jedan vrt
u njemu samo jedna ruža cvjeta;
Ima jedan vrt
on pun je mirisa i mira;
Ima jedan vrt
što s čovjekom zrije i vene;
Ima jedan vrt
kojeg nitko nikada
dovoljno ne pronikne;
Ima jedan vrt
samoćom označen,
za dar određen;
Ima jedan vrt
u svakom čovjeku je;
Ima jedan vrt
što sa svojim gospodarom živi
a nepodijeljen
s njime i umire.

Tako dugo traje san
a tako kratko je buđenje?!

Ivo Ćurak (Iz zbirke „Cvjetanje neba“)

Bosni

Ponosna je Bosna moj zavičaj mili,
Tu je sunce žića granulo menika,
Djedovi su moji za nju krvcu lili,
Njojzi biću i ja čelenka i dika.
Povrh nje su vijenci prohujali burni,
Mnogo nas je ljutih sapinjalo jada,
Oblaci se i sad nad njom kupe tmurni,
Ali Hrvat jošte bori se i nada.
O predrago ime! Hiljadu je ljeta,
što kraljevskim sjajem ponad Duvna sinu,
Ali makar sudba zadesi nas kleta,
Tim nam spase ponos, prava i starinu.
Dok svetinje ove Hrvat čuva svoje,
Nikakva ga sila uništiti neće, –
Čisto i presjajno – ko sunce što je –
I njemu će sinut stare sreće.

Musa Ćazim Ćatić

Molitva

Kao prognanik, evo me gdje molim,
promrzle duše, naježene kože,
vapaj mi drhti u rukama golim,
i ta molitva do srži me truje
gorčinom svojom. Strašno je, moj Bože,
kad te moli tko u te ne vjeruje.

Nikola Miličević

Priznanje

Moji bi osmijesi
ustajala roba bili
i rastrgana priča samotnih noći
uzdasi moji
strahovi okovi
i stalni postav moje duše
bôli
i srce samo
a oči željne
i mrtve riječi u ustima
i bespokoj nerečeni
bez ganuća
i bez daha
i bez tihe
bez ljubavi samilosne
da te nije
na dražbama ovosvjetskim,
o rastrošni,
da te nema,
anonimni,
da te nije
sakupljaču mojih dana
otišli bi
kamo?

jadni
i nad sobom
uzbuđeni.

Miro Jelečević

**Dan kad je
samostan
s Plehana selio
na nebesa**

Dan je bio blag kažu očevici
kad se bijeli oblak digao prema nebu
Prvo se sav križni put
ne svojom voljom vinuo k nebesima
Na začelju je Isus po običaju
sam nosio svoj križ
Gospa je sa sedam žalosti
prekrila oči
S ljljanom u zubima sveti Anto je tražio
zaboravljenog
iza teških vrata krstionice
mladog Boga
Sveti Marko je odbio iseliti se
on je patron a u svakom događaju
moraju postojati svjedoci
radi vjerodostojnosti priče
Mozaik iza glavnog oltara na kom su
milošću autora prikazani utemeljitelji samostana
razgradio se u tisuće raznobojnih kamičaka
Svaki je u ćeliji ponio svijest o tome
čak i ako autor preživi nikad se neće naći
za istim stolom
na slici

Kad je samostan s Plehana selio na nebesa
ostavio je klecalo za one
koji se na vrijeme pokaju
u što je i mali Isus na leđima svetog Ante
duboko sumnjao
Svi su se manji sveci distancirali od zemlje
To je donekle bilo razumljivo
jer su imali rezervnu domovinu
Na kestenu ispred samostana
ostala su oba zvona
obješena
Zadnje što je klečeći vidio
zaštitnik samostana sveti Marko
bilo je sunce kroz dim
bijelo i tanko
kao hostija

Jozefina Dautbegović

**Iseljenički
haiku**

Tuđ pod tuđim
neбом,
stoji stranac.
Vrijeme je novac,
kažu mudri.
Počinje brojenje.
Iseljenici imaju sigurno,
čelične trezore.
U tvornicama.
Vraćajte se, vraćajte
čuje se često.
Automobilom ili vlakom?
Domovina je
teško pitanje.
Za beskućnika.
Sam na klupi
s mislima na,
štednu knjižicu.
Kažu: crni kruh
je tvrd.
Bezubi jede – koru.
Vrijeme leti,
zdravlja sve manje.
Povratak u – bolnicu.

Ivek Milčec

Tražim

Tražim pjesmu u riječi i dan u čovjeku,
tišinu laganu i modru.
Reci mi, gdje pitome i jasne vode teku?
Gdje je ptica što pjeva na svom odru?
Tražim hlada, a sunce me peče
i ginem od svjetlosti i iskara.
Zna li netko gdje su krila koja donose večer,
ljubav što u ledu izgara?
Tražim drvored u kojem nitko ne šeta,
grad u kom se ne govori ni molim ni hvala.
Tražim malo ludosti na kraju svijeta
jer mi je pamet dodijala.

Nikola Miličević

Brief des
Delegaten

Bibelolympiade 1999

Liebe Leserinnen und Leser der Lebendigen Gemeinde,

die wichtigste Nachricht, die ich Ihnen in diesem Brief mitteilen möchte, ist die diesjährige Bibelolympiade. Nach mehrjähriger Pause trafen sich am 1. Mai in der Offenbacher Stadthalle wieder Jugendliche aus insgesamt 32 kroatischen katholischen Missionen in Deutschland. Etwa 300 Jugendliche haben an dem Bibelwettbewerb zum Thema der Heiligen Dreifaltigkeit teilgenommen.

Das diesjährige zentrale Jugendtreffen haben wir mit einem feierlichen Gottesdienst begonnen, den die Jugendlichen mit Gesang und Gebeten aktiv mitgestaltet haben.

Danach ging es mit dem mehrstündigen Bibelwettbewerb weiter. Mit Spannung und Begeisterung verfolgten wir zusammen mit den Zuschauern im Saal den Jugend-Bibelwettbewerb.

Es wäre unfair, die eine oder andere Gruppe besonders hervorzuheben, denn sie alle haben mit Sicherheit die höchste Punktzahl verdient. Die ausgezeichneten Antworten, die es zur Genüge gab, belohnte das Publikum jedesmal mit großem Applaus.

Die Jury hatte wahrlich keine leichte Aufgabe mit der Punkteverteilung und es war auch nicht einfach, sich über fünf Stunden zu konzentrieren. Dennoch kann ich sagen, daß sie ihre Sache beneidenswert gut gemacht haben, auch wenn es von vereinzelter Seite Kritik gab. Ich möchte ihnen an dieser Stelle für ihre außerordentlich gut verrichtete Arbeit herzlich danken.

Die Moderatoren des Programms und des Wettbewerbs selbst haben allergrößtes Lob verdient. Sie haben die jungen Wettbewerbskandidaten ermutigt und ihnen das Lampenfieber und die Angst genommen. Die Protokollführerin hat mit stoischer Gelassenheit alle Fragen, jede Bewertung und jede Gruppe verzeichnet und das mit der Genauigkeit eines Computers. Auch ihr einen herzlichen Dank.

Die älteren Ordnungshüter, die den Eingang und den Ausgang des Saals bewacht haben, haben ihre Arbeit tadellos ausgeführt. An dieser Stelle möchte ich ihnen Dank sagen und die jüngeren Ordnungshüter im Saal beglückwünschen, die auf die Ordnung und den reibungslosen Ablauf des Wettbewerbs geachtet haben. Allen ihnen von Herzen Dank.

Ich möchte wieder zurück auf die jugendlichen Wettbewerbskandidaten kommen und auf den Verlauf der Bibelolympiade selbst.

Der Höhepunkt der Spannung war erreicht, als vier Gruppen in die Endauscheidung fielen und um die ersten drei Plätze, dh. um die Gold-, Silber- und Bronzemedaille spielten. Unglaublich, welches Wissen sie an den Tag legten! Man hätte diese vier Gruppen zu Siegern erklären sollen, aber die Spielregeln haben das nicht erlaubt – leider. Und so haben die besseren und gewandteren die Auszeichnungen davongetragen. Ich denke, daß alle Anwesenden mit mir einer Meinung sind, wenn ich behaupte, daß an diesem Tag alle Gruppen Sieger waren, weil sie nicht nur ihr Wissen sondern auch ihren unerschütterlichen Glauben an Gott bewiesen haben – und das ist das wichtigste.

Alle Missionen haben vom Delegaten Urkunden als Andenken an die diesjährige Bibelolympiade erhalten.

Die Medaillen an die ersten drei Siegergruppen überreichten Herr Bernd Krämer, Ausländerreferent des Bistums Mainz (Bronzemedaille an die Gruppe aus der Kroatischen Katholischen Mission Stuttgart-Bad Cannstatt), Don Ivan Bolkovac, Vorsitzender der Jury und Missionsleiter in Pforzheim (Silbermedaille an die Gruppe aus der Kroatischen Katholischen Mission Siegen) und der Veranstalter der Bibelolympiade, P. Josip

Klarić, Delegat für die Kroatenseelsorge in Deutschland (Goldmedaille an die Gruppe aus der Kroatischen Katholischen Mission Mettmann).

Kritik verdienen einige Gruppenleiter, die in ihrer parteiischen Haltung die Mitglieder der Jury beschimpften.

Hervorragend waren die Musiker der Gruppe „Domino“ aus Nürnberg, die alle Anwesenden sogleich auf die Tanzfläche lockten und mit Festtagsstimmung dieser XIX. Bibelolympiade ihren krönenden Abschluß gaben.

Noch einmal allen einen großen Dank, die auf irgendeine Weise zum Stattfinden dieses gelungenen Jugendtreffens beigetragen haben, besonderen Dank den Jugendlichen und den Gruppen- bzw. Missionsleitern.

Seit meinem letzten Brief haben zwei unserer Missionen: Nagold und Hannover, ihr 25-jähriges Jubiläum gefeiert. In beiden Missionen war ich am Tag der Jubiläumsfeier anwesend und habe Worte des Danks und meine Glückwünsche ausgesprochen.

Ich habe die folgenden kroatischen katholischen Missionen besucht, wo ich den Gottesdienst gefeiert und gepredigt habe: Stuttgart-Bad Cannstatt, Lüdenscheld, Mettmann und Oberhausen.

Ihnen allen, liebe Leserinnen und Leser der Lebendigen Gemeinde, wünsche ich alles Gute und Gottes Segen. Herzliche Grüße bis zur nächsten Ausgabe der Lebendigen Gemeinde.

Ihr P. Josip Klarić, Delegat

Offenbach, 1999.
Der Ausländerreferent
des Bistums Mainz überreicht der Gruppe
aus der Kroatischen katholischen Mission
Stuttgart-Bad Cannstatt
die Bronzemedaille

Warum Kroatisch keinesfalls

Das Buch „Hrvatski ili srpski – Zabluda i krivotvorine (Kroatisch und Serbisch: Irrtümer und Fälschungen) von Miro Kačić wurde 1995 als Ausgabe des Institutes für Linguistik der Philosophischen Fakultät in Zagreb veröffentlicht (1997 wurde es in die deutsche Sprache übersetzt). Es ist eine wissenschaftliche Monographie aus dem Gebiet der Linguistik, die sich durch ihre Thematik in die Untersuchungen der geschichtlichen Entwicklung der kroatischen Sprache, und besonders ihrer Beziehung zum Serbischen einfügt.

Aus diesem Buch werden wir ein paar wichtige Texte veröffentlichen.

Unter den Betrachtungen der Beziehung der kroatischen und serbischen Sprachen zu einander existieren bereits üblich gewordene Sichtweisen, die – je nach Autor – hauptsächlich auf der genetischen und typologischen Nähe, bzw. Identität gründen. Wir werden versuchen, diese Beziehungen aus einem etwas anderen Blickwinkel aufzuzeigen, indem wir schon geschriebene Texte zu einem anderen Mosaik zusammenfügen. Darüber hinaus bedienen wir uns der am häufigsten begründeten Begriffe der Systemtheorie und der Mengenlehre.

Kommen wir zur Frage, ob die Sprache ein System ist. Alle Linguisten werden sie mit Sicherheit affirmativ beantworten. Jedoch wird die Antwort auf die Frage, ob die kroatische Sprache eine Sprache ist, nicht für alle gleich sein. Noch immer antworten viele Menschen, vor allem im Ausland, verneinend. Folgende Antwort ist am häufigsten: Kroatisch ist eine Variante der serbokroatischen oder kroatoserbischen Sprache; man wird darüber hinaus verschiedene Beweise anführen. Darüber werde ich hier weder sprechen, noch dieses motivieren. Ich werde mit der ursprünglichen Feststellung, daß eine Sprache ein System ist, beginnen und diesen Ausgangspunkt weiter entwickeln.

Wenn eine Sprache ein System ist, dann können wir uns für den Standpunkt der Systemtheorie in Übereinstimmung mit schon bekannten und anerkannten Klassifizierungen fragen:

1. Ist eine Sprache ein geschlossenes oder ein offenes System?

Wissend, daß der Begriff des geschlossenen Systems nur ein theoretischer Begriff ist, das heißt, daß kein völlig geschlossenes System existiert (es existieren mehr oder weniger offene

Systeme), ist die Antwort einfach: Eine Sprache ist ein offenes System. Offen ist jenes System, das in irgendeiner Beziehung mit der Umgebung steht. In was für einer Beziehung steht eine Sprache zur Umgebung? In einer zivilisatorisch-kultur-geschichtlichen Beziehung (keine Sprache ist von heute). Von jener Voraussetzung, das heißt von der Beziehung einer Sprache zur Umgebung, wird noch die Rede sein.

2. Die zweite Frage zielt auf die hierarchische Beziehung. Ist die kroatische Sprache ein eindimensionales oder ein mehrdimensionales System, das heißt, ist eine Sprache ein einfaches System, oder ist sie ein System eines Systems?

Bevor wir auf diese Frage antworten, müssen wir zwei Begriffe klären:

A) Muß man irgendeine Sprache nur aus dem Grund, daß sie auch von einer anderen nationalen Gruppe gesprochen wird, nach dieser nationalen Gruppe benennen? Können wir beispielsweise die amerikanische Sprache deswegen amerikanomexikanisch nennen, weil sie auch Mexikaner in den USA sprechen; können wir die spanische Sprache deswegen spanobaskisch nennen, weil sie von Basken in Spanien gesprochen wird? Können wir Amerikanisch amerikano-kroatisch nennen, weil es die Muttersprache vieler Kroaten in den USA ist und oft die einzige Sprache, die sie sprechen... Ich denke, daß wir das nicht können. Genauso wie wir, wenn ein Kroate im Belgrader Idiom spricht, nicht sagen können, daß dieses Idiom Kroatisch ist, ebenso wenig können wir von einem im Zagreber Idiom sprechenden Serben behaupten, daß dieses Idiom Serbisch ist. Würden wir diesen Standpunkt annehmen, müß-

ten wir auch die Tatsache annehmen, daß es nicht ausreicht, diesen Dialekt nach dieser Gruppe zu bezeichnen, wenn irgendeine Volksgruppe irgendeinen Dialekt spricht. Oder wie Hjelmslev sagen würde: „Wir können Rassentheorien nicht durch linguistische Argumente stützen“ (Hjelmslev 1966: 117). Unsere Ausgangs gestellte Frage ist folglich eine viel schwierigere, da in ihre Antwort geschichtliche und kulturo-zivilisatorische Fakten mit eingeschlossen sind. Es ist verständlich, daß die Antwort einfach und eindeutig ist, wenn eine einzige nationale Gruppe irgendeinen Dialekt, bzw. Sprache spricht.

B) Was denken wir in dem Falle, wenn eine Sprache ein System ist, und wir dann das Syntagma kroatische Sprache gebrauchen? Wir denken mindestens an zwei Dinge:

a) Daran, daß einige die kroatische Sprache Literatursprache nennen, andere wiederum kroatische Standardsprache, aber wir könnten sie auch kroatische allgemeingebrauchliche Standardsprache nennen.

b) An eine Gruppe aller in einer gesellschaftlichen Gemeinschaft des kroatischen Volkes entstandenen Dialekte und Idiome. „Eine Sprache ist von diesem Gesichtspunkt aus immer eine Gruppe solcher Dialekte, die sich in besonderen Eigenschaften klar voneinander unterscheiden“, (Kapt. 7, S. 65), aber diese Dialekte können auch getrennte Sprachen sein. In diesem Fall können wir vom kroatischen sprachlichen Übersystem, Diasystem und Co-System sprechen.

Was sind die Bestimmungen der einen und der anderen Definition der kroatischen Sprache?

1. Die Standardsprache bestimmen wir als neuštokavisch-ijekavische, bzw. jekavische.
2. Das kroatische Übersystem bestimmen wir als Gruppe der drei Dialektsysteme: čakavisch, kajkavisch und štokavisch.

Hier ist auch die Antwort auf die zweite Frage enthalten: Kroatisch können wir auch als mehrdimensionales System mit

Kroatoserbisch sein kann

mehreren Ebenen betrachten, das heißt als System der Systeme, als Systemgruppe.

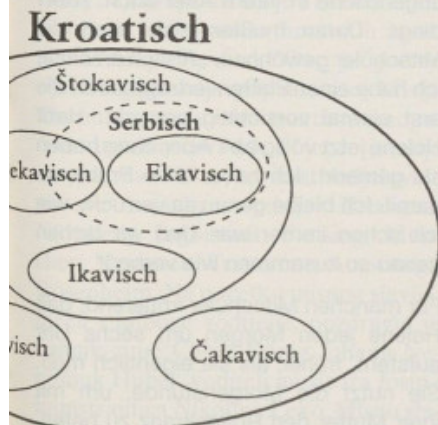
Wenn wir das kroatische Übersystem als eine Gruppe von Dialekten gegenüber dem Serbischen bestimmen, können wir mit Sicherheit sagen, daß zweifellos zwei Dialekte nur kroatisch sind und im Serbischen nicht existieren: der čakavische und der kajkavische. Das bestreitet niemand. Unstrittig ist, daß dem Kroatischen gegenüber dem Serbischen auch der štokavisch-ikavische Dialekt angehört.

Demnach teilt die kroatische Sprache mit dem Serbischen nur einen Teil der štokavischen Dialekte:

- a) den ekavischen Dialekt (im Kroatischen sind das slawonische und Podravina-Idiome).
- b) den ijekavischen Dialekt

Der serbischen Sprache gehören zweifellos die ekavischen Dialekte an: der Smederevo-Vršac-Dialekt, der Kosovo-Resava und der Prizren-Timok-Dialekt, und der unrichtigerweise so bezeichnete Šumadija-Vojvodina-Dialekt (davon wird noch die Rede sein).

Schon auf dieser Ebene der Gliederung wird der Unterschied sichtbar. Wenn wir ein grobes Bild der Dialekte annehmen, dann können wir sagen, daß dem Kroatischen alle drei Dialekte mit allen möglichen gesprochenen Realisierungen des *Jats* angehören. Dem Serbischen gehört nur ein Teil an. Stellen wir das in Venn-Diagrammen dar, dann haben wir:

So kann man, der Mengenlehre folgend sagen, daß das Serbische eine Untergruppe der kroatischen Sprache ist,

weil das Serbische (als eine Gruppe von Dialekten) sich mit der kroatischen Sprache als eine Gruppe von Dialekten überlappt; im für das Serbische günstigsten Falle (das erkennen sogar auch jene an, für die die kroatische und serbische Sprache eine kroatoserbische bzw. serbokroatische Sprache ist) überlappt es sich nur in dem in der Zeichnung schraffierten Teil. In dem Fall würde die Theorie der sprachlichen Diasysteme klar zeigen, daß Serbisch ein Teil des Kroatischen ist, denn wenn sich „die kroatoserbische Sprache als Diasystem der südslavischen Dialekte zwischen der kroato-slovenischen Grenze im Nordwesten und der serbo-makedonischen und serbo-bulgarischen Grenze im Südosten befindet“, (Brozović und

Ivić 1988: 2) dann ist aus der Zeichnung die klare Beziehung ersichtlich, und dann kann man sie nicht anders deuten. Es ist eindeutig, daß dies (Serbisch als Teil des Kroatischen) nur eine ad absurdum geführte Behauptung ist, denn wenn wir andere strukturelle Richtlinien dieser Dialekte betrachten, werden wir sehen, daß die serbischen Dialekte im Aufbau vom Kroatischen wegführen und nicht zur selben Gruppe gehören. Und an der Grundlage dieser strukturierten Einheiten, die die Dialekte der serbischen Sprache als serbische erscheinen lassen, bzw. die die Dialekte der kroatischen Sprache als kroatische erscheinen lassen, zerbricht die Theorie des kroatoserbischen sprachlichen Diasystems.

(Fortsetzung folgt)

Pfingstaktion für Osteuropa

Auf Gott hoffen – einander vertrauen

Zehn Jahre nach dem Fall der Mauer und der Öffnung der Grenzen nach Mittel- und Osteuropa zeigt sich, daß in vielen osteuropäischen Ländern der Aufbau funktionierender freiheitlicher Rechts- und Wirtschaftsordnungen auch weiterhin Schwierigkeiten bereitet. Die Hilfsbedürftigkeit der Menschen ist nach wie vor sehr groß. Renovabis beobachtet in einigen dieser Länder eine hoffnungsvolle Aufbruchstimmung. Renovabis-Geschäftsführer P. Eugen Hillengass SJ beschreibt die Situation: „Immer wieder treffen wir auf von Gott begeisterte und tief religiöse Menschen. Sie setzen ihre ganze Hoffnung auf Gott und lernen einander zu vertrauen.“ Deshalb will Renovabis 1999 mit dem Jahresmotto „Auf Gott hoffen – einander vertrauen“ vor allem auf diesen Aufbruch in Mittel- und Osteuropa aufmerksam machen. Damit soll die christliche Verbundenheit mit unseren Nachbarn in Mittel- und Osteuropa und die gemeinsame Wurzel in dem einen Vater ausgedrückt werden.

Pfingstaktion für Osteuropa, Spendenkonto Nr. 94, Commerzbank, BLZ 700 400 41

Sehen, aber das Leid nicht erkennen, heißt blind sein.

Hören, aber den Schrei nicht verstehen, heißt taub sein.

Reden, aber bei Unrecht nicht aufschreien, heißt stumm sein.

Rap und Rosenkranz

Soweit sie sich zurückerinnern kann, wollte sie Musik machen, auftreten, eine erfolgreiche Sängerin werden. Für die 19jährige Helene Dillmeier aus Fulda-Harmerz scheint sich nun dieser Traum zu erfüllen: Denn Mitte Mai wird ihre erste CD veröffentlicht: „Kribbeln im Bauch“, eine Cover-Version der alten Pe Werner-Nummer, im Stil von Tic Tac Two oder – noch treffender – Xavier Naidoo.

Der Refrain ist der alte, doch die Zwischentexte, von ihr selbst geschrieben, rappt die Schülerin. Beim ersten Hören ein Liebeslied. Doch das ist Helene zu wenig. „Als ich diesen Text geschrieben habe, war ich nicht verliebt!“ Und doch kam der Text tief aus ihrem Inneren. „Auch wenn ich den Namen Jesus nicht ausspreche, gibt es viele Passagen, in denen ich ihn im Auge hatte! Denn er ist eine wichtige Person in meinem Leben.“

Gespräche mit Gott

Nicht allen Songzeilen läßt sich Jesus zuordnen. Und so werden viele Hörer ihren Freund, Ehemann oder sonstwen wiederfinden, gibt Helene zu. „Ich muß und will auch nicht unbedingt in die Sacro-Pop-Ecke eingeordnet werden.“ Dennoch spielen für die Schülerin, die im Moment ihr Abitur macht (4. Abifach: Religion!), Glaube und Religion eine wesentliche Rolle: Der Gottesdienstbe-

such ist eine direkte, für sie notwendige Begegnung mit Gott, das tägliche Gebet ist ihr wichtig. Ihre Songtexte, in die ihr niemand hineinredet, könnte sie nicht schreiben, wenn sie nicht vorab im Gespräch mit Gott ihren ruhenden Pol finden würde.

Helenes Familie stammt ursprünglich aus Usbekistan, seit 16 Jahren ist sie im Fuldaer Land zu Hause. Ausländerfeindlichkeit hat die „Rußlanddeutsche“ bislang nicht erfahren müssen. Auch deshalb glaubt Helene an das Gute im Menschen: „Wie es in den Wald hinein-schreit, so schallt es heraus.“

Kraft durch Wallfahrt

Eine Erfahrung, die sie auch am Marienwallfahrtsort Medjugorje machte: „Eine Woche Medjugorje war notwendig. Ich hatte zuviel gearbeitet – Schule, Ferienjobs, dazu die Erlebnisse rund um die Musik. Das waren vor allem zuviele Ein-

drücke für mich, um sie zu verarbeiten. Medjugorje hat mir eine unendliche Ruhe gegeben. Ich habe ganz schnell wieder zu mir selbst gefunden. Und das Tolle waren die Leute: Jeder ging auf jeden zu, niemand mußte sich irgendwie beweisen, jeder galt als Mensch, nicht, weil er vielleicht etwas Besonderes oder Außergewöhnliches zu bieten hatte, sondern um seiner selbst willen.“

Bekenntnis als Christin

Ganz anders ihre Erfahrungen als Christ in Deutschland: Mittlerweile wird man schon schief angeguckt, weil

man an Gott glaubt. „Und jeder, der es nicht schafft, seinen Glauben an Gott zu finden, versucht dich von seiner Nichtexistenz zu überzeugen“, hat sie erfahren. Beeindruckt hat sie ein Besuch beim Bruder in New York: „Da rannten Hunderte von Menschen am Aschermittwoch mit dem Aschenkreuz auf der Stirn durch die Straßen. Niemand, der sich geschämt und die Asche weggewischt hätte. Das ist in Deutschland nur in sehr katholischen Gegenden noch so.“

Wenn alles glatt läuft, wird man in Zukunft noch viel von Helene hören. Zwei Maxis und zwei Langspiel-CDs stehen im Vertrag – vorausgesetzt, „Kribbeln im Bauch“ kommt an. Die Songtexte stellen die bekennende Christin selbst dar, das was sie denkt, das was sie empfindet. Echte Gefühle und hintergründige Gedanken einer religiös geprägten 19jährigen, die man ihr abnimmt, die faszinieren und nach dem Menschen Helene fragen lassen.

Wer 20 Texte von Helene liest (oder demnächst hört?), erfährt viel über eine ganz normale Schülerin, die auch Spaß an der Disco, am Ausgehen hat, die ihre Flausen im Kopf hat wie andere Jugendliche in ihrem Alter auch. Allerdings: Daran mußten sich auch die Mitschüler gewöhnen. „Als ich erzählte, ich habe einen Plattenvertrag, haben die erst einmal vorsichtig geguckt: Hebt Helene jetzt völlig ab? Aber dann haben sie gemerkt: Ich habe keine Probleme damit. Ich bleibe genau so verrückt, wie ich schon immer war. Und wir lachen genau so zusammen wie vorher!“

Für manchen Mitschüler irritierend, daß Helene jeden Morgen um sechs Uhr aufsteht, früher, als sie eigentlich muß. Sie nutzt die Morgenstunde, um mit ihrer Mutter den Rosenkranz zu beten. Und geht dann viel gelassener in den Tag als viele ihrer Kurskameraden.

Klaus Depta („Der Sonntag“ Nr. 17/99)

Locker und offen – so präsentiert sich Helene nicht nur auf diesem Bild, sondern auch im Gespräch über ihren Glauben. Bild: privat

KARLSRUHE Izlet u Schwarzwald

Na uskršni utorak 52 vjeroučenika hrvatske kat. misije išlo je na izlet u Schwarzwald s pastoralnim suradnikom Ivanom Bošnjak. Budući da su na vjeronauku učili o značenju vode za život uopće, te o njenom simboličkom značenju u bogoštovnim činima i sakramentima, dovoljan je razlog da naši vjeroučenici konačno i stvarno vide pravi izvor, vodopad i rijeku.

S oduševljenjem su svi došli dogovorenoga jutra. Neki su se, kako rekoše, i više puta budili da ne zakasne i ne ostanu kod kuće. Podnožjem Schwarzwalda, dolinom Rajne, zatim Gutacha penjemo se uz Schwarzwald, najveće njemačko srednje gorje (dugo 160 km), strmih planina i dubokih kotlina, romantičnih krajolika, živopisnih planinskih jezera, idiličnih gradića, izvorne kulture i starih tradicija, što smo imali priliku vidjeti u starom naselju Vogeza. Cijelo gorje nadgleda 1493 m. visoki Feldberg. Gorje su počeli naseljavati rudari još u 9. st. Osim rude tu je i blago iz dubina – topli izvori uz koja su se razvila poznata prirodna lječilišta i odmarališta. Ne smije se zaboraviti poznati i atraktivni „Schwarzwaldbahn“ i njegovih 36 tunela, djelo Roberta Gerwiga. Maketa je izložena u muzeju prošlosti i kulture u Tribergu. Tu je i najveći njemački vodopad. Gledajući njegovu snagu čuli smo i Cesarićev „Slap“, kojeg je izrecitirao jedan vjeroučenik i povezali ga s našim

životom. U Schonachu smo vidjeli puno snijega i skakaonicu na kojoj vježba aktualni svjetski prvak Martin Schmidt. U Furtwangenu smo prošli uz muzej satova po kojima je poznat ovaj kraj. Prvi mehanički sat je donešen ovdje još davne 1640. g., što je uzrokovalo razvijanje cijele industrije satova i kućne radinosti rezbarenja u drvetu. Od Furtwangena do Donaueschingena vozili smo se uz rječice Brigah i Breg, što izviri u blizini i najudaljeniji su izvori Dunava. Vidjeli smo kako od malog potočića nastaje silna rijeka Dunav (duga gotovo 3000 km), koja svoj treći izvor ima u Donaueschingenu, protječe kroz nekoliko zemalja i uvire u Crno more. Na izvoru Dunava sreli smo se i s petnaestak mladih iz Misije Freiburg koje je vodila past. suradnica Nada Kolić. Dalje smo nastavili skupa. Osim izvora vidjeli smo crkvu sv. Ivana iz 18. st., te Fürstenbergov dvorac i park. Mnogima je poznato pivo „Fürstenberg“ sa zaštitnim znakom trobojnice, u čast grofice porijeklom iz

Slavonije. Isti simbol: crven-bijel-plav ukrašava i spomen ploču na izvoru Dunava, koji se nalazi uz sam dvorac.

Posjetili smo drevni gradić Villingen, opasan velikim zidovima s troja izlazna vrata, razgledali katedralu iz 12. st., staru vijećnicu, benediktinsku crkvu i samostan iz 13. st., čuli nešto o redovnicima sv. Benedikta, koji su pokrstili Europu, te je naučili čitati i pisati. Nakon odmora i ručka što je tko imao ili kupio, posjetili smo Gospinu spilju u Kapellu, gdje se, po pričanju ukazala Gospa potkraj prošlog stoljeća. Djeca su bila oduševljena spiljom, a našla su i malo predaha za dušu uz žubor spilske vode. Večernja pizza na trgu u Schwenningenu i povratak kući. **Taciturnus**

ROSENHEIM

Četvrti susret ministranata

Dana 24. travnja održan je u Rosenheimu 4. susret ministranata hrvatskih katoličkih misija Bavorske. Ove je godine cijela organizacija pripala našoj Misiji. Trudili smo se da ministrantima omogućimo ugodan boravak i lijepo sjećanje na ovaj dan. U svetoj misi sudjelovale su sve najavljene misije: Erlangen, Nürnberg, Ingolstadt, Freising, München, Kempten, Traunreut, Augsburg i Rosenheim. Na početku misnog slavlja, djecu i njihove voditelje, pozdravio je župnik zupe Christ König Johann Nepomuk Huber, voditelj misije fra Josip i ministrantica Nikolina Leko. Misno slavlje, uz prigodnu homiliju predvodio je dušobrižnik iz Augsburga fra Robert Crnogorac. Pod misom je pjevao ministrantski zbor iz Rosenheima.

Nakon mise djeca su se okrijepila ručkom koji su pripravile naše vrijedne domaćice. Oko 13 sati počeli smo sa sportskim natjecanjima u tri discipline: mali nogomet, graničar i trčanje štafeta 4x100m. Uz promjenjivo, ali opet zadovoljavajuće vrijeme, bilo je uistinu uzbudljivo. Malonogometno natjecanje, za ministrante od 12–17 god. završilo je pobjedom ekipa iz Nürnberga I i II., dok su ministranti do 12 god. iz misija Ingolstadt i Rosenheim podijelili 1. i 2. mjesto. Ministrantice su završile svoja natjecanja nešto ranije. Prvo mjesto kod curica do 12 god. osvojila je ekipa Münchena, a drugo mjesto Freising. Kod starijih ministrantica od 12–17 god. najuspješnija je bila ekipa Traunreuta, dok je drugo mjesto zauzela ekipa iz

Ingolstadta. I na atletskoj stazi bilo je veoma zanimljivo. Po prvi put djeca su se natjecala u trčanju, i to u nekoliko skupina podijeljenih na ministrantice i ministrante. Od ministrantica od 3.–4. razreda najbrže su bile curice iz Traunreuta, od 5.–6. razreda iz Münchena, te od 7.–8. razreda iz Augsburga. Kod ministranata u obje skupine (3–4. i 5.–6. raz.) najbrže su prošli cilj ministranti iz Münchena.

Svi pobjednici ponijeli su u svoje misije zaslužene pokale. Na kraju, po reakciji voditelja i ministranata, možemo zaključiti da je ovaj susret bio uspješan, a nadamo se i duhovnim plodovima i zvanjima s ovog susreta koji je održan uoči nedjelje Dobrog Pastira.

Fra Josip Kulović

BERLIN

Kardinal Puljić i biskup Kabashi na otvaranju RENOVABISA

Dobrotvorni koncert za šarengradski karmel. Područni sastanak u Hamburgu. Tin Ujević kao nadahnuće francuskoj slikarici. Kardinal Puljić i biskup Kabashi na otvaranju RENOVABISA. Predavanje biskupa Sudara.

Dobrotvorni koncert za šarengradске karmelićanke

Dobrotvorni koncert u korist sestara karmelićanki iz Šarengrada kraj Vukovara, u Paulskirche-Zehlendorf, te u Konzerthaus Berlin, održan je 17. i 18. travnja. Organizator koncerta bilo je Veleposlanstvo Republike Hrvatske, ispostava Berlin. Nastupili su Pokrajinski orkestar mladih Berlin i Akademski zbor „Ivan Goran Kovačić“ Zagreb. Koncert je bio vrlo dobro posjećen, a posjetiocima će ostati u sjećanju ne samo lijep glazbeni ugođaj, nego i riječi gradonačelnika Berlina Eberharda Diepgena koji je, upotrijebivši riječi Napoleona, kazao da „glazba ima najjači utjecaj na raspoloženje, ona uvijek gradi a ne razara“. Osvrćući se na stanje u Hrvatskoj gradonačelnik je nadodao: „Kada se upravo u regiji koja je posljednjih godina bila ratom razarana, ponovno u punom cvatu može razvijati snaga glazbe koja povezuje narode, onda je to posebno lijepi znak ljudske čežnje za mirom i harmonijom“.

Folklorišti za stare

U godini starijih osoba, osoblje centra u Tempelhofu, u kojem se okupljaju starije osobe, organiziralo je kroz tri dana od 18. do 20. travnja prigodni program u kojemu su za ovu godinu pozvani Hrvati da uljepšaju ta tri dana starima. U organizaciji se posebice istaknula Hrvatica Lucija. Uz samostalni sastav „Sloga“ nastupila je i misijska folklorna grupa predvođena gospođama Mirjanom i Nedom.

Regionalni sastanak

U srijedu, 21. travnja, u prostorijama HKM Hamburg, održan je regionalni sastanak Sjeverne regije. Sastanku je prisustvovalo osam svećenika i osam časniha sestara ove regije.

„Špreher“ fra Jozo Župić izvijestio je sve prisutne o nedavno održanom susretu svih „šprehera“ u Frankfurtu, te prijedlozima i zaključcima s tog susreta. Vlač. Ante Kutleša iscrpno je izvijestio o

pripremama vezanim za hodočašće ove regije u Hildesheim na Duhovski ponedjeljak.

Pod točkom razno posebnice su spominjani termini vezani za slavlje prvih svetih pričesti i sv. krizme. Podjela sv. krizme u ovoj regiji obaviti će se u sljedećim terminima: Hamburg – 12. lipnja; Berlin – 19. lipnja i Hannover – 4. srpnja.

Misija Hannover slavi 25. obljetnicu postojanja od 14. do 16. svibnja. O. Mario Roko Marinov tiskao je plakate i svečane pozivnice.

U kapelici misije svi su sudionici slavili svetu misu. Domaćini ovoga susreta priredili su bogat ručak za sve sudionike susreta. Na ručku je bio i generalni konzul Republike Hrvatske u Hamburgu gosp. Vjekoslav Križanec koji odlazi na novu dužnost u Hrvatsku. Tom prigodom o. Josip Mrkonjić zahvalio mu je za sve dobro što ga je činio našim ljudima, a gosp. generalni konzul obećao je da će i ubuduće raditi na dobrobit domovine Hrvatske i svih njenih građana.

Sljedeći sastanak za ovu regiju bit će 10. studenoga 1999. u Bremenu.

Textiles

U Francuskom institutu predstavljena je 21.4. umjetnička knjiga „TEXTILES: TEXT'ÎLES – ÎLES DE TEXTES“. (Textiles je satkani tekst; TEXT'ÎLES – je likovno djelo, a ÎLES DE TEXTES mirišlje na alge i zemlju). Knjiga je uzbudljivi rezultat inspiracije dvaju umjetnika, francuske slikarice Marie-Claire Feltin i hrvatskog pjesnika Augustina Tina Ujevića. To je izvanredno isprepletanje njihovih umjetnosti: pjesnička riječ izražena je likovnim oblicima, boja zvukom, pokret ruke i riječ – pjesme postaju slike, u slikama su istaknute. Knjiga na četiri jezika.

Predstavljanje su obogatili slikarstvom, glumom i glazbom: Marie-Claire, Helene Böhm, Katrin Trostmann i Nikša Eterović.

Nakladnici su: Poglavarstvo grada Vrgorca, Erasmus naklada Zagreb, Theater WIND SPIEL Berlin e.V.

Kardinal Puljić na otvaranju RENOVABISA

Na poziv berlinskog kardinala Georga Sterzinskog u Berlinu je od 29. travnja do 2. svibnja boravio vrhbosanski nadbiskup i kardinal Vinko Puljić, u pratnji vlač. Nike Ikića, prof. sakramentalne teologije u Sarajevu. Kardinal je posjetio Fürstenwalde i slavio svetu misu u katoličkoj školi, te razgovarao s učiteljima i učenicima. Nakon toga imao je razgovor s novinarima. U Fürstenwalde posjetio je također Caritas i razgovarao s ljudima iz Bosne. Susreo se i predsjednikom Bundestaga Wolfgangom Thierse. Zatim je pohodio župe sv. Ante i sv. Petra i Pavla u Potsdamu. Razgovarao je i s gradonačelnikom Matthiasom Platzeckom i ministrom Manfredom Stolpe.

Slavio je i večernju svetu misu za hrvatske katolike u crkvi sv. Klementa. Pozvao ih je da budu ambasadori vjere otaca u Krista Boga, kršćanskog morala i hrvatske kulture, te da se nikada ne odreknu svoga koljena, imena i identiteta. U dvorani misije priređen je kulturni program za kardinala. Pod vodstvom s. Fabiole pjevao je djevojački zbor „Cesarice“, nastupili su mladi gitaristi pod vodstvom Victora Victorina, a kardinal je otvorio izložbu slika i skulptura dvojice hrvatskih umjetnika (Borisa Žure i Vedrana Prkića) koji žive i rade u Berlinu. Nekoliko hrvatskih žena darovale su kardinalu izvezeno ručno radove za potrebe župa i nadbiskupije, slikar Žuro darovao mu je svoj rad Piet,, a župnik fra Jozo Župić predao mu je u ime Misije 5000 DM.

Te subotnje večeri, uz mnoštvo vjernika i misijsko osoblje, kardinala su svojom prisutnošću počastili i njemački župnici, te svi djelatnici veleposlanstva Republike Hrvatske, ispostava Berlin.

U nedjelju, 2. svibnja, kardinal je slavio svetu misu u katedrali sv. Hedvige u zajedništvu s berlinskim kardinalom Sterzinskim i biskupom iz Albanije fra Hilom Kabashijem, bosanskim franjevcem. Pod misom je kardinal propovijedao na njemačkom jeziku. Kardinal

MÜNCHEN

Međunarodna misa i procesija

Na Veliki četvrtak, kada je Isus ustanovio sakrament euharistije, u crkvi sv. Pavla slavljena je svečana međunarodna misa na njemačkom jeziku. Misu je predvodio mjesni njemački župnik Konard Vogt, te svećenici inozemnih katoličkih misija glavnoga bavarskoga grada: fra Petar Gulić, voditelj Hrvat. kat. misije, Rudolf Maslak, voditelj Slovačke kat. misije, Pashk Dani, voditelj Albanske kat. misije, Thomas Healy, voditelj Irske kat. misije, koji je ovom prigodom i propovijedao. Pod

misom je uprizoren i obred pranja nogu. Domaći župnik Vogt počastio je nakon mise inozemne kolege svećenike i nazočne vjernike u župnoj dvorani.

Veliki petak bio je po tradiciji dan pokore i molitve. Nakon čitanja Isusove muke aktualnu propovijed održao je dr. fra Luka Tomašević. Potom je od crkve sv. Pavla do crkve sv. Mihaela održana tradicionalna hrvatska procesija u kojoj su nošeni križevi napadnutih gradova u Hrvatskoj i BiH, ali je ovoga puta na

čelu procesije bio križ s crnim natpisom: Kosovo. U crkvi sv. Mihaela obavljena je pobožnost ljubljenja križa u kojoj je sudjelovalo mnoštvo vjernika.

Tekst i snimke: Jozo Sladoja

Hrvatska procesija na Veliki petak ulicama Münchena.

Ljubljenje križa na Veliki petak.

► Sterzinsky otvorio je RENOVABIS – akciju solidarnosti njemačkih katolika s ljudima srednje i istočne Europe. Ta je akcija prikupljanja pomoći trajala sve do Duhova. Renovabis je osnovala Njemačka biskupska konferencija 1993. na poticaj Centralnog komiteta njemačkih katolika. Od 1993. do prosinca 1998. godine akcijom Renovabisa potpomognuto je 4900 projekata s 249 milijuna DM.

Nakon svete mise upriličen je prijem u Bernhard-Lichtenberg-Haus. Izrečeni su pozdravi kardinala Sterzinskog, gosp. Thierse, gde dr. Hanne-Renate Laurien, P. Eugena Hillengassa i ostalih. Obećana je pomoć Renovabisa Bosni i Albaniji. Za sve uzvanike svirao je poznati tamburaški sastav „Patria“ iz Županje, a folklorna grupa HKM Berlin otplesala je jedno hrvatsko kolo.

Mir na tankom ledu?

U četvrtak, 29. travnja u 19 sati, u organizaciji Renovabisa održana je akadem-

ska večer u Školskom centru Edith Stein. Gosti večeri bili su: dr. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski, Hill Kabashi, biskup iz Albanije, Hans Koschnick, opunomoćenik Savezne vlade za Bosnu i Hercegovinu i Barbara John, opunomoćenica za strance berlinskog Senata. Moderator je bio prof. dr. Karl-Heinz Hornhues.

Nakon pozdravnih riječi dr. Susanne Schmidt, direktorice Katoličke akademije u Berlinu, predavanje s temom „Pravednost i izmirenje spremaju put miru“ održao je dr. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski. Pitanje Bosne nije samo političko nego i teološko pitanje. Mir je djelo pravednosti, a pravednosti pripada istina. Istina o Bosni je ta, da je rat jedna strana naše tragedije, a Dayton je druga tragedija (misleći na podjelu Bosne), rekao je predavač. Zajednički život ne samo da je moguć, nego je i nužno potreban. Potrebno je kajanje, opraštanje i izmirenje.

Nakon predavanja u raspravu su se uključili ostali sudionici. Gosp. Koschnick složio se s pomoćnim biskupom da treba tražiti putove izmirenja i mira, ali je kazao da po ljudima nikada neće biti apsolutne pravde. Biskup Kabashi, polazeći od mira kao Božjeg dara, kazao je da za mir moramo moliti. Nakon toga je govorio o stanju sotina tisuća izbjeglica i prognanika s Kosova u Albaniji. Zahvalio je na solidarnosti dobrih ljudi koji šalju pomoć sa svih strana i kazao da se ta pomoć dijeli svima bez razlike koje su vjere, jer za nas su važni ljudi, kazao je biskup.

Barbara John je mišljenja da izbjeglice treba smjestiti što bliže zemlji matici. Riječ je o tolikom broju izbjeglica da ih cijela Europska Unija nije spremna prihvatiti. Sudionicima podijuma postavljena su razna pitanja. Za vrijeme diskusije stigao je i kardinal Vinko Puljić koji je toplo pozdravljen.

U ime Renovabisa akademsku večer zaključio je p. Eugen Hillengass. p. Jozo Župić

SINGEN – KONSTANZ – ST. GALLEN

Milijun fra Vladinih kilometara

Fra Vlado Ereš, prelat Sauer i delegat Klarić

Poznato je da su se Hrvati u iseljeništvu uvijek ponajviše okupljali oko crkvenih i misijskih središta. Hrvatski misionari su tako postajali predvodnici života hrvatskih iseljenika. I upravo kad se narod srodi sa svojim svećenicima, obično ih dužnost zove da idu dalje i čine dobro. Tako je bilo i sa fra Vladom Erešom i njegovom malom ali vrijednom zajednicom na jugu Njemačke, o kojima ste zacijelo mnogo čuli posljednjih desetak godina. Naime, fra Vlado je početkom ožujka napustio hrvatsku katoličku misiju Singen-Konstanz, zbog premještanja na dužnost voditelja HKM St. Gallen u Švicarkoj. Rastanak u zajednici je bio težak ali je sreća što će zacrtane smjernice života i rada Misije nastaviti novi voditelj fra Stipe Biško. Tako je primopredaja župe prošla između suza, pjesme i smijeha. Crkva u Singenu bila je prepuna. Uz fra Vladu koncelebrirali su delegat o. Josip Klarić, msgr. Wolfgang Sauer i Pfr. Bohnert, domaćin njemačke župe. Slavlje su pjesmom uveličali

misijski pjevači, pod ravnanjem misijske suradnice Dinke Galić, a nastupio je i tamburaško-mandolinski sastav koji je stvaran uz veliku potporu neumornog fra Vlade.

U svojoj propovijedi fra Vlado je govorio o suradnji i prijateljstvu sa svojim vjernicima, njihovoj ljubavi i povjerenju. Svima je zahvalio na svekolikoj dobroti i poželio im rast u vjeri i ljuba-

vi. Potom su mnogi govorili o fra Vladinim djelima, a njih je uistinu mnogo. Možda o tome najbolje govore činjenice. Primjerice, tijekom služenja na župi prešao je automobilom preko milijun kilometara, održao je preko 600 misnih slavlja, sa suradnicima je prema domovini uputio preko 150 tegljača humanitarne pomoći. Svake je godine pripremao i organizirao čuveno hodočašće u Birnau, kojim je prošlo gotovo milijun hrvatskih hodočasnika. Uspio je ustrojiti brojna sportska društva i čak četiri folklorne skupine. Napisao je i dvije knjige. Izdao je tri audio kazete, vlastite misijske kalendre. Pokrenuo je časopis „Misijski glasnik“, te veliki spektakl „Domovinski susreti“. Čak je u Misiju doveo HTV-show „Lijepom našom“ i mnogo, mnogo toga... Od

Crkve do medija i od politike do kulture. Razumljivo je stoga što je vjernicima žao što ih napušta takav čovjek. No, žetva je velika, a radnika malo pa će pokušati istim žarom nastaviti misijski život u Švicarskoj, gdje ga očekuje još veća zajednica.

Fra Vlado se na poseban način htio zahvaliti svom vjernom stadi, pa ih je nakon mise počastio domaćim specijali-

Tamburaško-mandolinski sastav HKM Singen-Konstanz

GIESSEN

Obiteljska duhovna obnova

Od 18. do 21. ožujka u Hrvatskoj katoličkoj zajednici Giessen održana je duhovna obnova, ili kako bi se to prije reklo „misije“. Duhovnu obnovu, koja je bila i dio korizmene priprave za Uskrs, održao je profesor moralne teologije na Franjevačkoj bogosloviji u Sarajevu, dr. fra Velimir Valjan. Tijekom duhovne obnove bile su mise s homilijama. Nakon misa u hrvatskom centru bili su nagovori ili predavanja. Iznenadujuće pozitivno ljudi su se odazivali ovoj vrsti „ponudbe“ što su pokazali i brojnim sudjelovanjem i na bogoslužjima i predavanjima. Duhovna je obnova imala i posebitu nakanu obratiti se supružnicima i onima koji su naknili postati to u skoro vrijeme. Time je ona uz opću duhovnu napose ciljala na obiteljsku obnovu.

Spolnost je prema Bibliji Božji dar čovjeku i vrednota koju treba štiti. U okviru se braka čovjek oslobađa osamljenosti i u tom se okviru štiti i ljudska spolnost. Biblija ističe vjernost i čistoću supružnika. Ali, ona i na području spolnosti i bračnog i obiteljskog zajedništva poznaje i grešnog čovjeka i Božje smilovanje.

Bračno i obiteljsko zajedništvo posebice je danas u krizi zbog korjenitih socijalnih promjena, krize vrednota kao i pos-

vemašnje izmjene informacija po kojoj cijeli svijet postaje „veliko selo“ sa svim pozitivnim ali i negativnim posljedicama. Uz ove opće svaku obitelj taru i posebite, svakom tipu obitelji, svojstvene teškoće. U inozemstvu su te teškoće povezane s migracijskom problematikom. I zbog općih i zbog posebitih problema potrebna su ne samo nadnaravna sredstva (sakramenti, molitva, različite obiteljske proslave i obljetnice) nego i naravna sredstva i naponi da se sačuva brak, obitelj i njihovo zajedništvo.

U tom smislu uveliko mogu pomoći rezultati istraživanja braka i obiteljskog zajedništva s područja sociologije i psihologije. Ove spoznaje i njihovo uvažavanje doprinose boljem i uspješnijem rješavanju obiteljskih problema. Shematski bi se moglo uzeti deset vrednota potrebitih za dobro razumijevanje u braku: ljubav, dobra volja, otvorenost, hrabrost, uvažavanje razlika u naravi, uvažavanje razlika u spolovima, uvažavanje razlika u samom pristupu ljubavi između muškarca i žene, spremnost na pomoć, uvažavanje uloge prošlosti kod svakog supružnika te životna usmjerenost prožeta Isusovim duhom.

Svaka obitelj, koja osjeća da ide kršćanskim putem, čini dobro ako se sama

Dr. fra
Velimir
Valjan

shvaća kao „kućna Crkva“. Crkveni su, naime, oci tijekom povijesti brojnim dokumentima nazivali obitelj „domaćim svetištem Crkve“. Potrebno je posebice danas ponovno buditi ovu svijest o obitelji kao „kućnoj Crkvi“. Ova će spoznaja krijepiti i nadahnjivati sve članove obiteljske zajednice u ponovnom otkrivanju i izvršavanju vlastite odgovornosti u općoj Crkvi, a time i u društvu uopće. I to je naslučaj puta za izlaz iz opće krize obiteljske zajednice, odn. „kućne Crkve“ u malom, i Crkve i društva u cjelini.

M.V.

▶ tetima. Sve je pratio bogat kulturno-zabavni program. U njega su bile uključene sve fra Vladine misijske skupine, od sportaša do uvijek aktivnog „Društva žena“. Sve njih je ovaj dinamični misionar bodrio, pratio, molio za njih i vodio. Stoga je bila nezaobilazna suza u njihovim očima. Fra Vlado je presretan što iza sebe ostavlja živu, skladnu i prepoznatljivu zajednicu. Odlazak na novu dužnost u jednu od najbrojnijih misija u Švicarskoj velika je odgovornost, ali i priznanje. Vjerujemo da će i ondje misionar Ereš znati iskoristiti svoje znanje, umiješnost, energiju i ljubav za dobro hrvatskog čovjeka. Neka mu je sretno.

Božo Skoko

STUTT GART

Pomoć izbjeglicama s Kosova

Vjernici u Stuttgartu, koji su se dosada iskazali u velikodušnom darivanju brojnim siromasima, izbjeglicama, djeci palih hrvatskih branitelja, invalidima Domovinskog rata, obiteljima s brojnom djecom i retardiranima, odazvali su se hitno pozivu naših domovinskih biskupa, mjesnog biskupa Waltera Kaspera i delegata p. J. Klarića i svojih misionara fra Ivana Čugure i voditelja Misije fra Marinka Vukmana te organizirali akciju prikupljanja novčanih sredstava za ugroženo pučanstvo Kosova. Posebno se molilo i suosjećalo sa strašnim prizorima i patnjama stanovništva i izbjeglica Kosova 18. travnja o.g., kada je mise u ovoj mnogobrojnoj hrvatskoj zajednici predvodio bosanski franjevac – albanski dušobrižnik

u Stuttgartu p. Anton Nua. Ukratko je prikazao stanje na Kosovu odakle dopiru škrte vijesti te istaknuo da je oko 4,5% kosovskih Albanaca katoličke vjeroispovijesti, da postoje 24 župe i jedna katolička biskupija sa sjedištem u Prizrenu. Ako ijedan narod dobro poznaje tešku albansku tragediju na Kosovu to hrvatski narod jer je i on prošao izbjeglički pakao. P. Nua je zahvalio stuttgartskim Hrvatima na velikodušnoj pomoći te ih pozvao na molitvu kako bi se čim prije skratile nevolje u kojima se nalaze njegovi sunarodnjaci. I te nedjelje te proteklih dana za stanovništvo Kosova prikupili smo 15 000 DM i uputili ih biskupiji Rottenburg-Stuttgart koja je i otvorila posebni konto za pomoć Kosovu.

MV.

vijesti • news

• **Freudenstadt-Nagold** – Hrvatska katolička misija Freudenstadt-Nagold obilježila je 2. svibnja 25. obljetnicu postojanja i djelovanja. Misu je predvodio i na hrvatskom propovijedao prelat J. Adam, a koncelebrirali su fra L. Jagec, zagrebački franjevački provincijal, delegat fra J. Klarić, župnik T. Rumenjak, fra J. Tretnjak. U popodnevnoj svečanosti pozdravne govore održali su navedeni uzvanici kao i nadgradonačelnik, dekan, generalni konzul RH I. Lukanović. U glazbenom dijelu programa nastupili su folklorasi, fra Š. i fra R. Čorić, M. Hatz i drugi. Misija Freudenstadt-Nagold osnovana je u srpnju 1973., a mise i vjeronauk se održavaju u Freudenstadtu, Nagoldu, Calwu, Wildbadu, Schömbergu i Altensteigu. Na tom području živi oko 4000 Hrvata. Kroz proteklih 25 godina bilo je 831 krštenih, 593 prvopričesnika, 536 krizmanika, 218 crkvenih vjenčanja. U Misiji su pastoralno kao svećenici djelovali p. J. Rožmarić, p. M. Herman, p. J.

Tretnjak i p. T. Rumenjak, te kao pastoralne suradnice K. Car, B. Kössig i M. Krušlin.

• **Frankfurt** – „Studienreise der Schüler des muttersprachlichen Unterrichts nach Kroatien 1998“ naslov je izložbe fotografija postavljene u prostorijama Ureda za multikulturalna pitanja u Sachsenhausenu od 14. travnja do 9. lipnja.

• **Hannover** – U predvorju sveučilišne knjižnice u Hannoveru otvorena je 12. svibnja izložba originalnih bakroreza L. F. Cassasa u povodu izlaska knjige „Antike Architektur in Kroatien“ u izdanju HZ Verlags dr. Louisa Kromopotića iz Hannovera.

• **Bonn** – Ambasada BiH obavještava da vlasnici stanarskoga prava na stanove kao i vlasnici stanova, kuća i drugih nekretnina u BiH, kojima je to pravo na bilo koji način oduzeto tijekom ili poslije rata, mogu postaviti molbu za povrat toga prava i oduzete imovine

najkasnije do 4. 7. 1999., ako se radi o nekretninama na području Federacije BiH, a do 19. 6. ako su u pitanju nekretnine na području srpskoga entiteta.

• **Singen** – U Singenu je 8. 5. 1999. godine održana „Informativna tribina“ na temu „Statusna pitanja hrvatskih državljana“, u suradnji Caritasove socijalne službe za Hrvate i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Stuttgartu.

Goste i zainteresirane posjetitelje je pozdravila soc. radnica Ružica Mijić.

Uvodni referat je održao gospodin Boris Milec, konzul i voditelj odjela za konzularna pitanja, u kojemu je iznio osnovne probleme vezane uz status hrvatskih državljana s kojima se susreću Hrvati koji žive u Njemačkoj.

U vrlo živoj diskusiji koja je uslijedila postavljena su mnoga pitanja na koja su gospodin Milec i gospodin Sičaja odgovarali stručno, ali i dovoljno jasno i razumljivo za svakoga od prisutnih.

Uz pojačan emocionalni naboj se odvijala diskusija u svezi s vojnom obvezom, što je i razumljivo kada se uzme u obzir popriličan jaz između stavova vojnih obveznika i zakonskih propisa koje provodi konzulat.

„Tribina“ je dakle bila vrlo uspješna jer su prisutni dobili niz korisnih informacija, a imali su mogućnost postavljati pitanja i davati primjedbe te dobiti otvorene i jasne odgovore. Ovakvi susreti će i ubuduće biti vrlo bitni i korisni radi boljeg informiranja i međusobnog upoznavanja što neizbježno vodi k boljem uzajamnom razumijevanju. (R.M.)

SINGEN

Srebrni pir: Vinka i Stanko Širić

Prije punih 25 godina započeli su zajednički bračni život Vinka (rođena Soldo, Crne Lokve) i Stanko Širić

(Broćanac), i to u Njemačkoj. Sav zajednički život proveli su na obalama Bodenskog jezera. U braku su

stekli četvero djece: Marinu (udala se i nedavno krstila prvo dijete), Jadranku, Martinu i Ivanu. Cijela obitelj je izuzetno aktivna u hrvatskoj misijskoj zajednici.

Proslava srebrnoga pira započela je svetom misom u Broćancu, a nastavila slavljem u obiteljskoj kući u Posušju u krugu rodbine i prijatelja. Misu je slavio fra Vlado Ereš, njihov donedavni župnik, koji im je poželio obilje Božjeg blagoslova, ljubavi i mira u budućem životu. ■

Pjesma o sre

*Uvijek, kada izlazim na ulicu,
dočekuju me glasovi prodavača novina
i na svakom raskršću slušam
kako izvikuju vijesti o ljudskoj nesreći
Opet je u nekom rudniku eksplodiralo
i mnogo je rudara poginulo.
Opet se neki autobus srušio u provalju
i policija je negdje pucala na
demonstrante.
Opet je neki čovjek ubio ljubavnicu
i neka majka je ugušila svoje dijete.
Opet se pojavila smrt i glasovi prodavača
samo nju izvikuju:*

ESSLINGEN/STUTTGART

Koncerti mješovitog zbora mladih iz Splita

Hrvatske katoličke misije Stuttgart-Mitte i Esslingen ugostili su 50 djevojkica i mladića iz Splita, predvođenih njihovim župnikom fra Antom Vugdelijom, zborovodnom mo. fra Stipicom Grgatom i orguljašicom s. Zorislavom Radić. Mladi su od 28. travnja do 2. svibnja bili gosti hrvatskih obitelji u Stuttgartu. Troškove putovanja podmirile su misije Esslingen i Stuttgart-Mitte.

U punoj misijskoj dvorani u misiji Stuttgart-Mitte mladi su u subotu 1. svibnja, izveli koncert u tri dijela, koji je ujedno bio generalna proba za njihove nedjeljne nastupe.

U prvom dijelu zbor je otpjevao: „Ave Maria“ od J. Arcadelta, „Orantibus“ od I. Lukačića, „Lobe den Herren“ od J.S. Bacha, „Gloria“ od J. Bajamontija i „Sad Bogu svom“ od G.F. Händela. U drugom dijelu poslije „Putnika“ od P. Preradovića, zbor je otpjevao „Bože čuvaj Hrvatsku“ od Đ. Maršana, „Hrvatsku molitvu“ od L. Županovića i „Sva se bijeli“ od V. Lisinskog. U trećem dijelu „Kraljice neba“ od L. Cherubini, „Ave Verum“ od W.A. Mozarta, „Locus iste“ od A. Brucknera i „Aleluja“ od G.F. Händela. Nakon mise i koncerta, petero mladih, koje je voditelj Misije u Esslingenu p. dr. Josip Šimić dalekih 1980., 1981. i 1982., za njegova službovanja u Splitu krstio, predali su svome krstitelju prigodni dar.

U Esslingenu je zbor pjevao dijelove četveroglasne mise Casalia, talijanskog skladatelja i dugogodišnjeg zborovode zbora bazilike sv. Ivana Lateranskog iz 18. st. Nakon mise zbor je otpjevao veći dio gore spomenutih skladbi koje je večer prije otpjevao na koncertu u Stuttgartu. Nakon koncerta mladi su se u misijskim prostorijama okrijepili i potom požurili u Stuttgart.

U Stuttgartu su opet pjevali četveroglasnu Casalievu misu i ponovili koncert koji su u subotu imali u Stuttgartu i u nedjelju u Esslingenu. Publika, iako uglavnom nenaviknuta na koncerte ozbiljne glazbe, ostala je ne samo do kraja svakog od tri nastupa mladih, nego je bučnim pljeskom podarila mlade, zborovodu i orguljašicu, tražeći bis.

Hrvatini Daleković

Zbor mladih iz Splita pod ravnanjem fra Stipice i s. Zorislave
Foto: J. Šimić

novinama

smrt ujutro, smrt u podne, smrt uveče.
tako ih slušam iz dana u dan
mislim kako bi trebalo pokrenuti jedne,
bar jedne novine,
u kojima bi bila samo kronika ljudske
veće.
Trebalo bi svakako pokrenuti takve
novine.
Ali tko bi pribavio vijesti za njih?
Čime bi ih čovjek ispunio?
Tko bi ih prodavao i tko kupovao,
kad prodavači ne bi imali što izvikivati.

Nikola Miličević

NOVO IZDANJE

Dodite maleni živomu vrelu

Iz tiska je nedavno izišao mali liturgijski vodič za prvopričesnike i druge vjeronosnike nižih razreda pod nazivom „Dodite maleni živomu vrelu“. Priredili su ga fra Branko Brnas, voditelj HKM Mettmann i s. Ana-Marija Biško, pastoralna suradnica u istoj misiji. Na osnovi višegodišnjega pastoralnog iskustva priređivači su stavili naglasak na vizualni, poetski i glazbeni izričaj, svjesni da maleni najbolje razumiju takav govor. U knjizi su obrađena poglavlja pod sljedećim naslovima: „Isus – dobri pastir“, „Krist, kruh života“, „Krist, pravi trs“, „Cvijet – znak zajedništva“, „U znaku ribe“, „Prvopričesnička svijeća“, „Isus – izvor svjetla“, a doneseno je više prvopričesničkih recitacija i notnih zapisa i tekstova euharistijskih pjesama.

Narudžbe:

Kroat. kath. Mission, Düsseldorf Str.104,
40822 Mettmann ili HILP, Trg sv. Frane 1, HR-23 000 Zadar.

Hrvatsko kazalište poslije II. svjetskog rata

Karla Šponar, *Selbstfindung und Öffnung einer Gesellschaft. Untersuchungen zum kroatischen Nachkriegstheater.* (= Sammlung Groos, Bd. 57.) Heidelberg 1995. 423 S.

Kada čitamo stručnu literaturu ili udžbenike iz povijesti dobije se dojam kao da je isključivo i jedino vlast i njezina politika onaj segment života nekog društva ili državne zajednice koji definira politiku, slobodu pa čak i samu povijest. No, politici ne čine samo odluke za zelenim stolom, plave omotnice, zelene uniforme ili bijele odore; politika je nešto više, a život neke zajednice, društva, jest nešto više od politike – unatoč činjenici da povijest primarno crpi svoje podatke upravo iz politike, više iz događaja s naslovnih stranica a manje iz procesa, koji bi također trebali biti relevantni za historiografiju.

Na prethodno rečeno želi ukazati doktorska dizertacija Karle Šponar na primjeru hrvatskog poslijeratnog kazališta: „*Selbstfindung und Öffnung einer Gesellschaft. Untersuchungen zum kroatischen Nachkriegstheater*“ (Samotraženje i otvaranje društva. Studije o hrvatskom poslijeratnom kazalištu). Tu se obraduje upravo proces recepcije društvenih a prije svega političkih prilika u Hrvatskoj i to na kazališnoj sceni – posebice u Zagrebu – nakon II. svjetskog rata do sloma „hrvatskog proljeća“ 1970./1971.

U hrvatskom kontekstu spomenuta pitanja su još načelnije naravi: Gdje počinje, naimo, gdje je počelo stvaranje hrvatske nacionalne svijesti u kontekstu kazališnog stvaralaštva u poslijeratnoj Jugoslaviji? U jezičnim diskusijama pedesetih, studentskim protestima šezdesetih ili pak u *hrvatskom političkom proljeću* početkom sedamdesetih godina? Odgovor glasi u svima trima, s tim što su svi navedeni bili recipirani na kazališnoj sceni – i to je upravo na izvjestan način cilj do kojeg želi dovesti i do kojeg uspješno, plauzibilno dolazi autorica pokazujući to na primjeru kazališnog stvaralaštva.

Autorica se pritom ne služi linearnom usporedbom, tzv. matematičkom komparativistikom događaja u društveno-političkoj svakodnevnici s njihovom recepcijom u kazalištu. Puno više, želi uputiti na istančanu suigru i isprepleteni uzajamni odnos između kazališne scene i društvenih okolnosti odnosno političkih događanja.

U prvom dijelu težište je stavljeno na prikaz Hrvatskog narodnog kazališta (HNK-a) kao prosvjetiteljske institucije u 19.

stoljeću. U prvom planu stoji afirmacija jezika, osvještavanje nacionalnog i osvjetljavanje kulturne posebnosti. Sve to pak dovodi do udaljavanja kazališta od utilitarističkih motiva i davanja prednosti umjetnički proširenom načinu djelovanja.

Drugi dio ima za temu „Kulturnu atmosferu u poslijeratnom vremenu do 1953./1954. godine“ u kojem se događa sadržajno i strukturalno premještanje kulturnog života kod Hrvata – za što se uglavnom impulsi dobivaju iz publicističkih krugova. Na osnovi nekolicine publicističkih priloga autorica pokazuje proces opširne debate u svezi s kulturnim pojmovljem u hrvatskoj publicistici, osvrće se na pritom nastale promjene u jezičnom izričaju, zatim tematizira gubljenje mita nedodirljivosti soc-realizma i partijskog mišljenja. Tako ono što se u početku samo verbalno naviještalo nastavlja se praktično, što je okosnica *trećeg* i ujedno središnjeg poglavlja o „Radanju novog pokreta na hrvatskoj kazališnoj sceni“. Novi časopisi, umjetničke udruge i kazališni prostori nastupaju s novim, nekonvencionalnim konceptima – kazališno stvaralaštvo traži nove izričaje. U središtu razmatranja stoji zagrebačko *Dramsko kazalište* – koje je nakon odcjepljenja od HNK-a posebno utjecalo na razvoj kazališne scene uopće u Hrvatskoj. Time počinje demontaža hijerarhijske organizacijske strukture, što pak sa sobom povlači lančanu reakciju osamostaljenja i stvaranja novih, manjih pozornica, npr. *Teatra & TD*, satirističkog kazališta *Jazavac* i dr.

Sažeto rečeno: propisana didaktička funkcija kazališta po kojoj su kazališna insceniranja trebala prikazivati stvarnost onako kako je ona odgovarala vladajućoj ideologiji lagano nestaju – konstatira autorica – a pojavom *Dramskog kazališta* počinje proces „laganog“ osamostaljenja kazališta kao institucije. Štoviše, s vremenom iste slobode kazališne zajednice odnosno institucije žele i pojedini kazališni djelatnici za sebe. Tako krajem 50-ih i početkom 60-ih godina počinje traganje za osobnim individualnim priznanjem. To dijelom dovodi do toga da kazalište povremeno postaje više čin umjetničkog samopredstavljanja i artistske samodopadnosti, te se u konačnici gubi druš-

veno-kritička pozicija, instanica, kako je to Petar Selem vrlo koncizno sročio: „Zabavljen igrom, naš je teatar zaboravljao misao“. Kritičku poziciju zauzimaju više-manje sve pozornice, pod parolom i programom: „Glumimo – dakle jesmo“. Te manje pozornice značile su bliskost i prisnost s gledateljima, koji bivaju uključeni u radnju i sami postaju pozornica, a sve učestalijim apstraktnim djelima kazališna pozornica postaje još više opozicijski faktor i prostor slobode.

Glumac koji npr. ne nosi maske aludirajući na društvene maske pokušava demaskirati način razmišljanja, govorenja i ponašanja pojedinca. A to pak, globalno promatrano, znači u konačnici podizanje protiv totalitarnog sustava a ne samo i jedino „oživljavanje nacionalnog pitanja“ ili neku „nacionalističku agitaciju“, kako to još uvijek redovito, eksplicitno i nadasve rječito zna biti skraćeno prikazano i od ovdašnjih ne samo lijevih krugova.

Autorica navodi kako je materijal za ovu dizertaciju manje-više razbacan po arhivima u Zagrebu, te je stoga sustavno istraživala publicističke radove o naznačenoj temi u spomenutom razdoblju. Sve je upotpunila aktualnim interviewima s osobama koje su sudjelovale kao redatelji, glumci ili kazališni stručnjaci na hrvatskoj kazališnoj sceni u vremenskom razdoblju od 40-ih do 70-ih godina. Možda ova studija potakne druge mlađe istraživače da se pozabave hrvatskom kazališnom i dramskom scenom od sedamdesetih godina naovamo, te istraže forme egzistencije i izričaja u pogledu novih ali ništa manje brizantnih prilika. Jer na opasnost od nastupa vremena stagnacije i kulturološkog primitivizma vrlo plastično je ukazalo satiričko kazalište *Jazavac*, u proljeće 1971. godine s gotovo vizionarskom Brešanovom predstavom „Predstava Hamleta u selu Mrđuša Donja“. Jer početkom sedamdesetih godina – i sami smo svjedoci – nisu samo rušeni Savka, Tripalo i drugi nego ništa manje nisu bile zavedene restriktivne mjere i prema kulturnim, kazališnim djelatnicima.

U svakom slučaju, do koje mjere je hrvatsko društvo u sklopu Jugoslavije nakon II. svjetskog rata bilo izloženo poli-

Očuvajmo hrvatski identitet bačkih Bunjevaca

Tomo Vereš, Bunjevačko pitanje danas, Institut „Ivan Antunović“ – „Subotičke novine“, Subotica 1977, 144 str.

Tomo Vereš, hrvatski dominikanac, redoviti profesor na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu, sabrao je u ovoj knjizi svoje članke i studije objavljene u razdoblju od posljednjih dvadesetak godina kao „pokušaj dijaloga s različitim publikacijama u kojima se na ovaj ili onaj način, otvoreno ili prikriveno“ raspravljalo o nacionalnom identitetu Bunjevaca i Šokaca u Bačkoj. Autor, i sam rodom iz Subotice, zastupa stajalište da su Bunjevci i Šokci Hrvati i to stajalište potkrepljuje određenim argumentima, bez srdžbe i pristranosti. Već na prvim stranicama ističe da čitateljima ne želi nametnuti apsolutnu istinu o bunjevačkom pitanju, nego ih poziva da zajedno s njim traže istinu o bačkim Bunjercima i Šokcima. To će zajedničko traženje istine biti uspješno onoliko koliko bude utemeljeno na činjenicama i razlozima. U traženju istine nužan je otvoreni dijalog, praktični ali i teorijski o stvarnoj situaciji u međunarodnim odnosima, o traženju i zajedničkom uklanjanju uzroka nepravdnosti prema nekim nacijama. Stoga Vereš upozorava da se ne smije „ništa prešućivati iz straha da to nije zgodno reći, da će se možda druga strana uvrijediti, naljutiti itd. Moramo se naviknuti živjeti s istinom, pa makar je ponekad neugodna. Istina ne vrijeđa, ona oslobađa.“

► tičkim dirigiranjima iz Beograda, i ne samo kritikama nego i strahovima – i kod kulturnih djelatnika – da se najbolje shvatiti uvođenjem suptilnog mehanizma *samocenzure*. U znanstvenoj studiji Karla Šponar to dokumentira uvjerljivo – na više od 400 stranica. A taj *sveprisutni kritičar*, tzv. samokontrola pokazuje koliko je kazalište u cjelini itekako bilo dobar *seizmograf* političkih promjena u Hrvatskoj, u jednom vremenu, koje je pjesnik Jure Kaštelan poantirano sročio: „Moraš se podložiti ili slobodi ili zatvoru“, stvarajući osobni imunitet prema onomu što je dozvoljeno.

Knjiga je izašla u nakladi Groos iz Heidelberga, kao 57. svezak – a može se dobiti u svakoj knjižari po cijeni od 48,- DM.

Franjo Precla OP

U prvom dijelu knjige autor pokazuje da je Katolička crkva bitno oblikovala ne samo vjerski život Bunjevaca, nego i njihovu moralnu i nacionalnu svijest. To je karakteristično za čitav hrvatski narod. Pučki običaji Bunjevaca prigodom rođenja djeteta ili žetve, božićni i uskršni običaji jasni su izrazi njihove pripadnosti Katoličkoj crkvi i hrvatskom narodu. No život Bunjevaca, prema zapovijedi ljubavi prema bližnjemu, važniji je od ovih pučkih običaja, ističe prof. Vereš. Naime, Bunjevci su ljudi dijaloga, ne samo u teoriji već to pokazuju i ostvaruju u praksi svakodnevnog života. To je osobito vidljivo u životu i radu subotičkog župnika Matije Mamužića (1847.–1900.), prvog subotičkog biskupa Lajče Budanovića (1873.–1958.), u pjesništvu Alekse Kokića (1840.–1940.) u glazbenim radovima Albe Vidakovića (1914.–1964.) i Pere Tumbasa Haje (1891.–1967.) – o kojima autor iscrpno govori. Posljednje poglavlje prvog dijela knjige, u kojem se govori o prvoj subotičkoj tiskari njemačke obitelji Bittermann, pokazuje bogatu vjersko-književnu stvarnost Bunjevaca, koja se odvijala u slobodi, snošljivosti i razmjerno nesmetanom ostvarivanju nacionalnog identiteta.

U drugom dijelu knjige autor ulazi u dijalog s raznim pokušajima da se dovede u pitanje katolički i hrvatski identitet Bunjevaca u Vojvodini i Bačkoj, pokušajima koji su u posljednjih četrdeset godina sve češći. Između ostalog upozorava da se u više objavljenih knjiga o Subotici i Vojvodini ne spominju mnoge katoličke crkve s vrijednim umjetničkim blagom i istaknutim hrvatskim umjetnicima. Zaboravu hrvatskog i katoličkog identiteta Bunjevaca, nehotimično su pridonijeli u posljednjih 40 godina i neki poznati pisci svojim člancima, raspravama i knjigama. Najveću pogrešku koju su ti autori učinili jest što se u svojim istraživanjima zaustavljaju kod godine 1950., a prešućivala se tragična egzistencija Bunjevaca u Vojvodini i Subotici između 1950. i 1980., kad je pokušaj jugoslavizacije i srbizacije dosega svoj vrhunac. God. 1956. Bunjercima i Šokcima u Vojvodini ukinute su sve škole, vitalne društvene ustanove, sve novine i svi časopisi, što je sve skupa bio

jamac očuvanja nacionalnog identiteta. U Vojvodini je broj Hrvata između 1971. i 1981. pao sa 140 000 na 110 000, dakle u „deset godina pod naletima jugoslavizacije i srbizacije nestala je četvrtina populacije Hrvata“ (str. 127). Tomo Vereš je već u *Subotičkoj Danici* 1972. pozivao na „dosljedno sprovođenje u praksu načela autonomije“ protiv centraliziranja (u Novi Sad ili Beograd) privrednog, finansijskog i kulturnog bogatstva, zbog nacionalnih razloga. Ravnopravnost nacija mora se očitovati, upozorava autor, „ne samo u pogledu ravnopravnog upotrebljavanja svoga jezika i što potpunijeg razvitka svojih kulturnih dobara, nego također i u društveno-privrednom pogledu“ (str. 11).

U posljednjem poglavlju knjige (*Svakome svoje*) autor naglašava nužnost da se svakome dadne ono što mu po naravnom pravu pripada. Stoga se mora dokinuti svaki prozelitizam i totalitarno ponašanje jednog naroda protiv drugih naroda u Bačkoj. Bačka i Vojvodina, koje se već stoljećima predstavljaju kao „dijaloško područje“ različitih vjeroispovijesti (katolici, pravoslavni i protestanti) i nacionalnosti (Hrvati, Mađari, Srbi, Crnogorci, Slovaci, Rusini, Nijemci i drugi), samo u pravdi mogu postati oazom mira. Sama je po sebi jasna nužnost dijaloga, a Vereš i ističe da „ako dijalog igdje treba postati zakonom života, onda je to u prvom redu Bačka“ (str. 11).

Svrha je knjige upozoriti na najdramatičnije razdoblje povijesti bačkih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca – koje se zbiva u posljednjih četrdesetak godina kada ih je s „bačkih ravnica“ nestalo oko 40%, dok je broj Bunjevaca, npr. porastao 150%. Tomo Vereš se pita kako stati na kraj tom fatalnom procesu: prije svega to je političko pitanje, ali i dodaje da rješavanje bunjevačko-šokačkog pitanja danas zavisi i od samih Bunjevaca i Šokaca, od njihove složenosti i organiziranosti, od njihove odlučnosti i hrabrosti, od njihova zalaganja za zajedničko dobro, a pogotovo o njihovoj vjeri u vlastite sposobnosti i u vlastitu budućnost. Ali i šire bi općinstvo trebalo dići svoj glas za zaštitu i očuvanje nacionalnog identiteta bačkih Hrvata koji su potpuno obespravljeni. Anto Gavrić OP

ÜBERSETZUNGSBÜRO MARIJAN MAJIĆ (M.A.) BDÜ

*Vaš tumač i prevoditelj
mr. Marijan Majić*

Landgrafenstraße 11
60486 Frankfurt (Bockenheim)

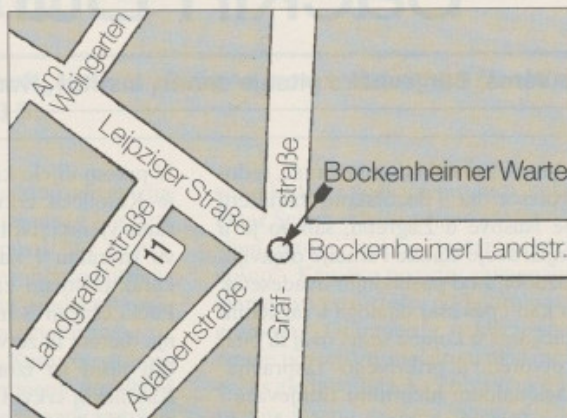
(u blizini Generalnog konzulata Republike Hrvatske)

U-Bahn: U6 i U7; tramvaj: 16

Stajalište: Bockenheimer Warte ili Leipziger Straße

Telefon: 0 69/700 367

Telefax: 0 69/97 07 43 57

● Pomoć bolesnoj Anđi Tomić

U svibnju prošle godine objavili smo tekst o bolesnoj dvadesetgodišnjoj djevojci Anđi Tomić, kojoj je potrebno presađivanje jetre. Ta operacija je moguća u Engleskoj a stoji oko 120 000 DM. Oko skupljanja pomoći bolesnoj Anđi angažirala se posebno Hrvatska katolička misija Rosenheim, pa je dosad u tu svrhu prikupljeno oko 30 000 DM. To je očigledno nedovoljno, pa Anđini roditelji ponovno apeliraju na sve koji mogu pomoći, da svoj dragovoljni prilog pošalju na:

Kroat. kathol. Mission, LIGA München,
Konto-Nr. 2 147 572, BLZ 750 903 00,
Kennwort: Anđa Tomić.

- **Biskupija Passau** imenovala je fra Niku Stjepanovića (Sarajevo) za dušobrižnika za hrvatske katolike u Passau. Adresa:

P. Niko Stjepanović,
Gartlberg 6, 84347 Pfarrkirchen,
tel. 0 85 61/96 28 25; fax. 96 28 20.

- **Prodaje se apartman** u prizemlju, u Malinskoj na otoku Krku, oko 43 m², s parkiralištem i ostavom.

Obavijesti na tel.: 06142/61737.

- **Prodaje se kuća u Zadru**, na odličnoj lokaciji, s ograđenim dvorištem, ukupne površine 576 m², u kojem se nalazi: stambeni prostor od 130 m², poslovni prostor od 20 m², slobodni prostor za razne namjene od 15 m². Cijena 165 000 DM.

Obavijesti na tel. 00385/23/32 36 03
ili 00385/99/57 37 12.

- **Nova adresa HKM Stuttgart**

HKM Stuttgart (Centar) ima od 1. 7. 1999. novu adresu:
Heusteigstr. 20, 70182 Stuttgart.
Telefonski brojevi se ne mijenjaju.

PRIJEVODI

- Ovjereni prijevodi i hitni servis za hrvatski, njemački, engleski i španjolski jezik. Dokument pošaljite telefaksom i prijevod će Vam biti dostavljen u najkraćem roku.

MONIKA LOVRIĆ

dipl. prevoditelj i sudski tumač.

Tel. 0 22 34/27 48 75; fax 27 48 77

● Gradnja svetišta sv. Ive u Podmilačju

U Podmilačju je počela gradnja crkve i svetišta sv. Ive. Za prikupljanje dragovoljnih priloga u Njemačkoj i Švicarskoj podmilački župnik fra Pero Jurišić ovlastio je fra Vladu Ereša, donedavnog voditelja HKM Singen-Konstanz u Njemačkoj, a sadašnjega voditelja HKM St. Gallen u Švicarskoj. Štovatelji sv. Ive u Njemačkoj se mole da svoje priloge šalju na:

P. Vlado Ereš, Konto-Nr. 3536166, Bezirksparkasse Singen, BLZ 692 500 35, Kennwort: Sv. Ivo Podmilačje, a oni u Švicarskoj na: Kath. Kroaten-Mission, 9000 St. Gallen, PC-Nr. 90-20868-9, Kennwort: Podmilačje.

● Frankfurt – Goethe i Hrvati

Ove se godine slavi 250. obljetnica rođenja J. W. Goethea, velika njemačke književnosti i kulture. Svoj doprinos toj proslavi dat će i nekoliko hrvatskih udruga Frankfurta (gdje je Goethe i rođen 1749.), kao Hrvat. kulturno društvo, AMAC i dr. U subotu, 26. lipnja, u Međunarodnom kazalištu (ITF, Hanauer Landstr. 7 – Zoopassage) održava se hrvatsko-njemačka književna i koncertna večer. Tu će se po prvi puta recitirati neke Goetheove pjesme na hrvatskom jeziku, kao i neke novije hrvatske pjesme na njemačkom jeziku, a izvodit će ih J. Andreas iz Berlina i Z. Crnković iz Zagreba. Glazbene umetke izvodit će Irena Ivančić iz Frankfurta, a koncert ozbiljne glazbe imat će hrvatska pijanistica Ivana Švarc-Grenda.

Ulaznice se mogu naručiti na telefon: 069/54 03 96.

Susret
ministranata
hrvatskih
katoličkih misija
Bavarske
održan je
u Rosenheimu
24. travnja

WAIBLINGEN

Kuglači „Zrinskoga“ u trećoj ligi

Kuglači „Zrinskoga“ iz Waiblingena uspjeli su! Prvi će put u povijesti kuglanja u Njemačkoj jedan strani klub, i to hrvatska momčad, igrati u „Verbandsligi“ DKB, treća njemačka liga.

Zrinski je započeo natjecanje davne 1987. godine u najnižoj njemačkoj

koj C-klassi i za dvanaest godina uspješnog igranja dospio do treće lige, što znači da je devet puta osvajao naslov prvaka u svojim ligama.

Prije dvije godine „Zrinski“ je osvojio prvo mjesto u Landesligi, ali propisi nisu dopuštali da strana momčad može igrati u trećoj njemačkoj ligi. Na molbu najbolje hrvatske kuglačke momčadi propisi su se izmijenili i od sljedeće sezone KK „Zrinski“ Waiblingen nastupa u trećoj ligi.

Za ovaj pothvat zaslužni su: Božidar Mlinarić s prosjekom od 888 čunjeva, Franjo Gunčić (887), Marijan Lapenda (861) – predsjednik, Ante Matković (853), Drago Štimec (849), Boris Lusa (849), Marinko Crnogorac (845), Ante Borovac (829), Mirko Vidačković (825) i Stjepan Bartol (802).

AUGSBURG

Kršteno deseto dijete obitelji Kustura

Djeca su zasigurno najveće i najljepše blago jedne obitelji i jednog naroda. Danas se to nažalost sve više zaboravlja. Tako sve rjeđe nalazimo u našem narodu obitelji s brojnijom djecom, pogotovo u iseljeništvu. Gotovo smo zaboravili kako je lijepo u obitelji koja je ispunjena dječjom igrom i veseljem. Na to nas može podsjetiti obitelj Franje i Vikice Kustura iz Augsburga. U uskršnoj noći ove 1999. godine krstili su Frančesku, svoje deseto dijete. Devetero njihove djece su živi i zdravi. Nadamo se da će ovo uskršno krštenje unijeti dodatno svjetlo i radost u njihovu obitelj i ujedno osloboditi druge obitelji od straha pred djecom, tim najvećim i najljepšim Božjim darom.

AUF DEM WEG
ZUM HEILIGEN JAHR 2000

Gott – Vater aller Menschen

Am 1. Mai fand in der Offenbacher Stadthalle die 19. Bibelolympiade statt. Sie wurde von der Kroatenseelsorge aus Frankfurt organisiert.

An dem Bibelwettbewerb nahmen 54 Gruppen aus 32 kroatischen katholischen Missionen aus ganz Deutschland teil. Die Jugendlichen zeigten ihr ausgezeichnetes Wissen zum Thema: Gott Vater, Sohn und Heiliger Geist.

▲ Die Siegergruppe der Kroatischen kath. Mission Mettmann mit Sr. Ana-Marija Biško

▲ Den dritten Platz errang die Gruppe aus der KKM Stuttgart-Bad Cannstatt unter Leitung von Sr. Matija Filipović und P. Radoslav Tolić. Vorbereitet hat die Gruppe Gemeindeleiter P. Petar Klapož.

▶ Die Bibelolympiade war auch ein Ort des Kennenlernens, des Gesprächs, des Miteinanders und der Unterhaltung.

▼ Den zweiten Platz errang die Gruppe aus der KKM Siegen mit Pfr. Jakov Grgić

